

PRIMERJAVA MEDIJSKEGA DISKURZA O BEGUNCIH IZ SIRIJE IN UKRAJINE

sociologija

raziskovalna naloga

Raziskovalki: Živa Karer in Ella Lapajne
2. letnik

Mentor: Vesna Kern

2023/24
Gimnazija Bežigrad, Ljubljana

ZAHVALA

Za strokovno svetovanje, pomoč in vodenje pri izdelavi raziskovalne naloge se zahvaljujema mentorici Vesni Kern, profesorici sociologije. Za vso podporo se zahvaljujema tudi svojim staršem.

Kazalo vsebine

Povzetek.....	5
1 Uvod.....	7
2 Osnovni pojmi	9
2.1 Migracije	9
2.2 Nacionalizem in evrocentrizem.....	10
2.3 Predsodki in stereotipi	11
3 Vpliv medijev na družbo.....	13
3.1 Kaj so mediji?	13
3.2 Medijska reprezentacija realnosti.....	13
3.3 Medijske reprezentacije marginalnih družbenih skupin.....	14
4 Vojna v Siriji in vojna v Ukrajini.....	17
4.1 Vojna v Siriji.....	17
4.2 Vojna v Ukrajini	19
5 Analiza medijskega poročanja.....	23
5.1 Področje medijske analize.....	23
5.2 Kriteriji.....	23
5.3 Prvi kriterij: teme, o katerih poročajo mediji.....	24
5.4 Drugi kriterij: stališča do beguncev.....	30
5.5 Tretji kriterij: osebne zgodbe	32
6 Razprava.....	37
6.1 Kriterij 1: Teme, o katerih poročajo mediji	37
6.2 Kriterij 2: Stališča do beguncev	38
6.3 Kriterij 3: Pojavljanje osebnih zgodb.....	39
7 Zaključek	41
8 Viri in literatura	43
8.1 Viri	43
8.2 Literatura.....	47

Povzetek

NASLOV NALOGE: Primerjava medijskega diskurza o beguncih iz Sirije in Ukrajine

RAZISKOVALKI: Živa Karer, 2. letnik; Ella Lapajne, 2. letnik

MENTOR: Vesna Kern – Gimnazija Bežigrad

KLJUČNE BESEDE: begunci, mediji, diskurz, analiza medijskega poročanja, Sirija, Ukrajina

POVZETEK:

Mediji imajo na sodobno družbo pomemben vpliv, saj s svojim poročanjem oblikujejo mnenja posameznikov in družbe kot celote. Zato je način poročanja medijev še posebej pomemben v kriznih obdobjih, kakršne so begunske krize. Ko se je začela vojna v Ukrajini, smo lahko opazili, da se je način poročanja o ukrajinskih beguncih razlikoval od poročanja o beguncih drugih narodnosti. Namen najine raziskovalne naloge je bil izvedeti, na kakšen način se je poročanje razlikovalo.

V glavni hipotezi sva predpostavili, da so mediji bolj naklonjeni beguncem iz Ukrajine, kot pa so bili tistim iz Sirije in Bližnjega vzhoda. Hipotezo sva preverili z analizo medijskega poročanja, pri kateri sva analizirali vse relevantne članke v treh tiskanih medijih – v Sobotni prilogi, v Demokraciji in v Mladini – ki so politično različno usmerjeni, kar vpliva tudi na način poročanja o beguncih.

Analizirali sva teme, ki so se v povezavi z begunci pojavljale v medijih. Pri tem sva glede na izbor in način obravnave tem ugotovili večjo naklonjenost ukrajinskim beguncem. Prav tako sva analizirali stališča, ki so jih mediji imeli do beguncev. Ukrajinske begunce so prikazovali kot žrtve in v nekaterih primerih kot priložnost za evropske države, sirske pa tudi kot nevarnost in breme. Nazadnje sva analizirali še osebne zgodbe beguncev, o katerih so pisali mediji. Te so se pogosteje pojavljale pri poročanju o beguncih iz Sirije. Na podlagi analize medijskega poročanja o beguncih sva glavno hipotezo na koncu potrdili.

1 Uvod

Begunske krize so za sodobno družbo velika preizkušnja, saj se v zvezi z njimi pojavljajo številne dileme. Medtem ko so begunci, ki bežijo zaradi težkih življenjskih razmer, vedno bolj ogroženi, pa prihod velikega števila ljudi predstavlja izziv tudi za države gostiteljice. Za primerno spopadanje z begunsko krizo je izjemno pomembno poročanje medijev, ki imajo velik vpliv na oblikovanje javnega mnenja o situaciji.

Kmalu po ruskem napadu na Ukrajino februarja 2022 sva opazili, da se način poročanja o ukrajinskih beguncih razlikuje od poročanja o beguncih drugih narodnosti izpred prejšnjih let, npr. o beguncih, ki so bežali pred vojno v Siriji, leta 2015. Zato sva se odločili, da bova raziskali to temo.

Namen najine raziskovalne naloge je torej ugotoviti, na kakšne načine so mediji poročali o beguncih iz Sirije in Ukrajine, in kako se je to poročanje razlikovalo. Pod drobnogled bova vzeli tri slovenske medije. Postavili sva glavno hipotezo:

Mediji o ukrajinskih beguncih poročajo bolj naklonjeno kot o beguncih iz Sirije in Bližnjega vzhoda.

Hipotezo bova preverili na podlagi treh kriterijev, iz katerih so izpeljane tudi tri podhipoteze:

1. *Z begunci povezane teme v medijih so bolj naklonjene ukrajinskim beguncem kot sirskim beguncem (kriterij: teme, o katerih poročajo mediji).*
2. *Do ukrajinskih beguncev imajo mediji bolj pozitivno stališče kot do sirskih (kriterij: stališča do beguncev).*
3. *V medijih se pojavlja več osebnih zgodb ukrajinskih kot sirskih beguncev (kriterij: osebne zgodbe).*

Metoda, s katero bova preverili hipotezo, je analiza medijskega poročanja o beguncih. Analizirali bova tri tiskane medije: Sobotno prilogo, Demokracijo in Mladino, ki so politično različno usmerjeni, kar vpliva tudi na način poročanja o beguncih. Obdobji, znotraj katerih bova analizirali medijsko poročanje, sta: september–november 2015, ko je v Evropo prihajalo veliko beguncev iz Sirije in Bližnjega vzhoda, in marec–maj 2022, ko je v druge evropske države prihajalo veliko beguncev iz Ukrajine.

Raziskovalna naloga je razdeljena na več poglavij. V teoretičnem delu, tj. v poglavjih 2, 3 in 4, so predstavljeni osnovni pojmi, vpliv medijev na družbo in obravnava širšega konteksta obeh begunskih kriz, ki sta ju povzročili vojna v Siriji in vojna v Ukrajini. V poglavjih 5 in 6 sledi analiza medijskega poročanja o beguncih in razprava. V poglavju 7 predstaviva zaključne ugotovitve.

Z analizo medijskega poročanja želiva raziskati, kako so določene teme, stališča do beguncev in osebne zgodbe obravnavane v medijih. Razumevanje teh procesov nam lahko pomaga prepoznati morebitno pristranskost, manipulacije ali druge nepravilnosti v medijskem poročanju in tako prispeva h kritičnemu mišljenju in informiranosti javnosti. S tem lahko

pripomoremo k boljšemu delovanju demokratičnega sistema ter k ustvarjanju bolj uravnoteženega in odprtega medijskega okolja, kar je ključnega pomena za zdravo in napredno družbo.

2 Osnovni pojmi

V tem poglavju sva se osredotočili na osnovne pojme v povezavi z migracijami, ki se pojavljajo v člankih, ki jih bova analizirali. To so: migracije, migranti, ekonomski migranti, begunci in azilanti, sledijo pa jim nacionalizem, evrocentrizem, diskurz, predsodki in stereotipi. Razumevanje in razlikovanje teh pojmov je ključno za pravilno interpretacijo govora o migracijski problematiki v družbi in medijih.

2.1 Migracije

V najširšem smislu so **migracije** premiki ljudi iz enega kraja v drugega, bodisi znotraj določene države ali čez meje držav. Lahko so prostovoljne, tj. zaradi izboljšanja življenjskih pogojev, ali prisilne, tj. zaradi vojn, preganjanja in drugih nevarnosti. Migracije so kompleksen in raznolik pojav, na katerega vplivajo politični, ekonomski, socialni in okoljski dejavniki. (International migration highlights 2020)

Mednarodna organizacija za migracije (IOM) opredeljuje migranta kot vsako osebo, ki se giblje ali se je gibala čez mednarodno mejo ali znotraj države izven svojega običajnega prebivališča, ne glede na njen pravni status, prostovoljno ali neprostovoljno gibanje, vzroke za gibanje ali dolžino bivanja. Izraza *migrant* in *begunec* se pogosto uporabljata kot sopomenki, vendar med njima obstaja pomembna razlika.

Migranti (v ožjem smislu) se odločajo za selitev z namenom, da bi izboljšali svoje življenje z iskanjem dela, izobraževanja, zaradi združitve družine in drugih razlogov, ne pa zaradi neposredne grožnje preganjanja ali smrti. Za razliko od beguncev, ki se ne morejo varno vrniti domov, migranti nimajo takšne ovire za vrnitev. Če se odločijo vrniti domov, bodo še naprej deležni zaščite svoje vlade. (Pogled UNHCR)

Ekonomski migranti so osebe, ki se za selitev v drugo državo odločijo zlasti zaradi izboljšanja svojih ekonomskih razmer. Ti migranti običajno iščejo boljše zaposlitvene možnosti, višje plače ali splošno boljše življenjske pogoje v ciljni državi. Njihova migracija je motivirana predvsem z ekonomskimi interesi, ni pa nujno posledica neposredne grožnje njihovemu življenju in svobodi, kot pri beguncih oz. azilantih. Ekonomski migranti prav tako lahko zaprosijo za azil, vendar morajo v skladu s pogoji za dodelitev dokazati, da obstaja resna nevarnost za njihovo življenje ali svobodo.

Begunci so osebe, ki bežijo pred oboroženimi spopadi ali preganjanjem. Zaradi nevzdržnosti situacije v njihovi državi prečkajo nacionalne meje in varnost iščejo v bližnjih državah. Tako jim je mednarodno priznan status begunca. Države, UNHCR (United Nations High Commissioner for Refugees) in druge organizacije jim zato nudijo pomoč. Ta status imajo ravno zato, ker je zanje vrnitev domov prenevarna, zato potrebujejo zatočišče drugje. To so ljudje, za katere ima zavrnitev azila lahko življenjsko ogrožujoče posledice. Konvencija o statusu beguncev iz leta 1951 opredeljuje, kdo je begunec, in določa osnovne pravice, ki jim jih morajo države zagotoviti. Ena najosnovnejših načelnih pravic, ki so določene v

mednarodnem pravu, je, da begunci ne smejo biti izgnani ali vrnjeni v situacije, kjer bi bila njihova življenja in osebna svoboda ogrožena.

Azilant je begunec ali migrant, ki mu je odobrena mednarodna zaščita (azil) v drugi državi, saj se v svojo domovino zaradi preganjanja ali resne življenjske ogroženosti. Ključno je, da so prizadeti zaradi okoliščin, ki so v skladu z mednarodnimi standardi priznane kot razlog za dodelitev azila. (The UN Refugee Agency Slovenia)

Glede na mednarodno pravo lahko tako begunec kot tudi ekonomski migrant zaprosita za azil, če izpolnjujeta pogoje zanj. Begunci običajno zaprosijo za azil zaradi preganjanja ali grožnje preganjanja v svoji domovini, medtem ko ostali migranti zaprosijo za azil, če lahko dokažejo, da so ogroženi zaradi prej omenjenih okoliščin, vendar niso nujno preganjani v smislu, kot je opredeljeno za begunce.

Poleg razumevanja osnovnih migracijskih pojmov je pomembno tudi prepoznati širši kontekst, v katerem se migracijska problematika pojavlja. Pri tem se bova osredotočili na naslednje koncepte: nacionalizem, evrocentrizem, diskurz, predsodki in stereotipi, ki lahko vplivajo na način, kako so migracije predstavljene v medijih in kako jih dojema javnost.

2.2 Nacionalizem in evrocentrizem

Geografski terminološki slovar za termin **nacionalizem** navaja dve definiciji: 1. 'polit. geogr. politično in kulturno gibanje pripadnikov določenega naroda, ki teži k osamosvojitvi in samostojnemu razvoju' in 2. 'polit. geogr. pretirano poudarjanje odlik in pomena določenega naroda, njegove večvrednosti, npr. Nemcev v obdobju nacionalsocializma, Italijanov v obdobju fašizma'. Prva definicija poudarja pozitivne vidike nacionalizma, druga pa negativne. Nacionalizem lahko močno vpliva na način, kako družba obravnava migracije in begunsko problematiko. V Sloveniji je nacionalizem prisoten v različnih oblikah, ki segajo od poudarjanja nacionalnih vrednot in identitete (povezano s prvo definicijo) do izključevanja in sovražnega govora do tujcev (povezano z drugo definicijo).

V zborniku povzetkov Različni obrazi migracij avtorji slovenskega sociološkega društva analizirajo in interpretirajo različne vidike migracij in njihovih učinkov na družbo. Eden izmed prispevkov izhaja iz rezultatov javnomnenjske raziskave, ki je bila izvedena novembra 2015, ko je v Slovenijo vstopilo in izstopilo med 3000 in 12.000 migrantov. Cilj raziskave je bil ugotoviti povezanost med vrednotami nacionalizma in človekovih pravic. Ljudje, ki so predani vrednotam nacionalizma, lahko hkrati izražajo enako stopnjo strinjanja z idejo človekovih pravic in obratno. Ko pa pride do konkretnih situacij, so človekove pravice bolj pomembne ljudem, ki izražajo višjo stopnjo kozmopolitizma, manj pa tistim, ki bolj podpirajo nacionalizem. (Gornik 9)

Podatki s spletne strani European values study za Slovenijo leta 2017 kažejo, da je 85,3 % Slovencev menilo, da je potrebno ohranjati lastno kulturo in jo širiti, 97,57 % pa je mnenja, da je pomembno ohranjanje slovenskega jezika. (The European Values Study)

Razlike v odnosu do migracij so, prav zaradi nacionalizma, odvisne tudi od političnega nazora. V evropskem parlamentu pišejo, da so države z liberalnim političnim vodenjem bolj pripravljene pomagati beguncem. Po drugi strani so konservativne politične stranke v splošnem nenaklonjene migracijam, saj naj bi te ogrožale tradicionalno zahodno družbo, ki jo želijo te stranke ohraniti.

Voditelj največje konservativne politične stranke v Sloveniji SDS, Janez Janša, pravi, da so migracije socialni, ekonomski in varnostni problem. Poudarja razliko med begunci in ekonomskimi migranti, za največjo težavo pa je označuje tiste, ki niso ne eno ne drugo. Meni, da "večina tistih, ki jih srečujemo", ne prihaja z namenom iskanja boljšega življenja za svoje družine, ampak da bi živeli na tuj račun. Izraža prepričanje, da se ti priseljenci ne bodo prilagodili slovenski družbi, ampak ji bodo poskusili vsiliti svoj način življenja. (A.S., G.,K.)

Evrocentrizem se osredotoča na prevlado evropske kulture, zgodovine in vrednot ter poudarja pomembnost evropske perspektive ter Evrope kot središča v mednarodnih odnosih in družbenih dinamikah. Tudi Slovenija je z letom 2004 ponotranjila mnogo lastnosti in značilnosti že včlanjenih držav članic, med katere spada evrocentrizem. Poti novega evrocentričnega diskurza na Slovenskem nastajajo, se sprejemajo in se normalizirajo na vseh področjih družbe: v političnem življenju, medijih, množični kulturi in vsakdanjem govoru. Evropskost je kar naenkrat razsejana po javnem diskurzu, je njegova stalnica (Velikonja 7). »Evropa je zares postala magična formula, moralni koncept« (Puntscher-Riekmann 64).

Pomen povezanosti Slovenije z ostalimi državami Evropske Unije je na eni od okroglih miz komentiral tudi nekdanji predsednik Republike Slovenije Milan Kučan ob vstopu Slovenije v EU in NATO poudaril, da nam obe integraciji, čeprav sta si različni, omogočata aktivno in odgovorno slovenstvo. Poudaril je pomembnost utrditve svojega položaja v stabilnem delu Evrope in pozval, naj prenehamo biti država, ki živi na medprostoru med stabilnim in varnim ter nestabilnim in nevarnim delom Evrope. Izrazil je žalost, da objektivno meja med tema dvema svetovoma obstoji in teče tudi mimo Slovenije ali ob Sloveniji in povedal, da za nas, Slovence, ni vseeno, ali je ta meja na naši severozahodni ali na jugovzhodni meji. Z vstopom in priznanjem Evrope naj bi se Slovenija lažje umestila v svet. (Bivši predsednik)

Nacionalizem in evrocentrizem sta tesno povezani ideologiji, ki lahko skupaj oblikujeta družbeno ureditev, identiteto in pripadnost ter vplivata na način, kako se v določeni državi dojema tujce, oblikujejo politike priseljevanja, ter vplivata na družbeno klimo in mednarodne odnose. Obe imata tudi močan vpliv na *diskurz* o določeni tematiki.

Diskurz je v SSKJ2 razložen kot 'pogovor, zlasti o kaki pomembnejši stvari'. Način govora o določeni tematiki v medijih imenujemo *medijski diskurz*.

2.3 Predsodki in stereotipi

Evrocentrizem in nacionalizem lahko vplivata na oblikovanje družbenega diskurza o migracijah, pri čemer lahko prevlada evropske perspektive vodi v izkrivljeno predstavitev tujih kultur in migrantov ter krepi predsodke in stereotipe.

Predsodki so stališča, ki temeljijo na nepreverjenih, neargumentiranih in neupravičenih informacijah, spremljajo pa jih močna čustva in so težko spremenljiva (Rot, 1966). To so pristranska in običajno negativna stališča do socialnih skupin in njihovih članov (Dion, 2003)

V povezavi z migranti ta diskurz lahko spodbuja *ksenofobijo*, to je strah ali sovraštvo do tujcev, kar se lahko kaže v obliki izključevanja, diskriminacije ali celo nasilja proti migrantom in manjšinam. Ksenofobija lahko izvira iz občutka ogroženosti lastne nacionalne identitete ali ekonomske konkurence, podpira in krepi pa jo lahko tudi nacionalistična retorika.

Nekateri izmed predsodkov, ki so povezani z migranti, so:

- Migranti povečajo stopnjo kriminala v državi.
- Migranti državo stanejo denarja.
- Migranti zaradi drugačne kulture predstavljajo grožnjo prebivalcem države.
- Migranti se nočejo naučiti jezika države, v katero pridejo.
- Migranti so neizobraženi.

Stereotipi so poenostavljene, pogosto negativne predstave, prepričanja ali predsodki, ki jih posamezniki ali skupine razvijejo o določeni skupini ljudi na podlagi njihove pripadnosti določeni kategoriji, kot so rasa, etnična pripadnost, nacionalnost, spol, spolna usmerjenost, veroizpoved (predvsem islam) itd. Po podatkih raziskave v okviru European Values Study iz leta 2017 v Sloveniji za sosede ne bi hotelo imeti muslimanov več kot 29 % prebivalcev, ljudi druge rase pa več kot 23 %. (European Values Study)

Ti stereotipi lahko temeljijo na nezanesljivih ali pristranskih informacijah ter vplivajo na način, kako ljudi razumejo in obravnavajo določeno skupino ljudi. Stereotipi so "tista stališča, kjer so močno poudarjena pozitivna ali negativna čustva; vedenje, ki je z njim povezano, se težko spreminja, znanje in izkušnje z objektom stališč pa so pomanjkljive" (Rus 343).

Stereotipi o migrantih na primer pogosto vključujejo predsodke, ki izhajajo iz neznanja ali izkrivljenih informacij o migracijah in migrantih. Ti stereotipi lahko vključujejo prepričanja, da so vsi migranti nezakoniti priseljenci, da so nevarni ali kriminalci, da izkoriščajo socialne ugodnosti, da ogrožajo delovna mesta domačinov ali da niso pripravljeni prispevati k družbi. (The UN Refugee Agency Slovenia)

Predsodki in stereotipi lahko vodijo v diskriminacijo in izključevanje migrantov, kar otežuje njihovo integracijo in s tem oteži delovanje celotne družbe.

3 Vpliv medijev na družbo

Mediji so del našega vsakdana in imajo na posameznika in posledično na celotno družbo velik vpliv. Za spopadanje s krizami – tudi begunsko – je zato način poročanja medijev izjemno pomemben, saj oblikuje odnos javnosti do kriznih situacij in do ljudi, ki so vanje vpleteni.

3.1 Kaj so mediji?

Medij je po SSKJ2 'komunikacijsko sredstvo, zlasti časopisje, radio in televizija, namenjeno širši javnosti'. Učbenik za sociologijo v 4. letniku medije opisuje kot organizacije, specializirane za posredovanje vsebin, informacij, podob naravnega okolja, družbe in nas samih. Mediji so torej posredniki med oddajniki in prejemniki, pri čemer je komunikacija večinoma enosmerna. Namenjena je velikemu, heterogenemu in anonimnemu občinstvu in je javna, hitra in minljiva. (Počkar in Tavčar Kranjc 157).

Temeljne funkcije medijev so:

- **informativna:** zbiranje in seznanjanje javnosti z informacijami o dogodkih
- **interpretacijska:** prejemniku omogoča ustvarjanje mnenja (pojasnjevanje informacij in predvidevanje nadaljnjega razvoja)
- **socializacijska:** medgeneracijski prenos vsebin – izobraževalna funkcija
- **zabavna:** omogoča razvedrilo in sprostitev (Počkar in Tavčar Kranjc 159)

Funkciji medijev, ki jih bova obravnavali v raziskovalni nalogi, sta informativna in interpretacijska.

Poznamo več vrst medijev: med tradicionalnimi so to tisk, radio in televizija, med sodobne medije pa štejemo splet in družbena omrežja. V raziskovalni nalogi bova obravnavali tiskane medije.

3.2 Medijska reprezentacija realnosti

Mediji poleg prenosa vsebin prejemniku ustvarjajo tudi druge učinke, ki so lahko namerni ali nenamerni. Poleg odkritih sporočil namreč prenašajo tudi prikrita, saj hkrati z informacijami posredujejo tudi vrednote, čustva in sodbe. S tem ustvarjajo reprezentacijo oz. konstrukcijo realnosti, ki ni nujno odraz prave realnosti. Znani francoski filozof in sociolog Jean Baudrillard (1929–2007) je to realnost imenoval *hiperrealnost*. (Počkar in Tavčar Kranjc 163)

Maxwell E. McCombs, avtor teorije medijske agende, je v intervjuju za Sobotno prilogo 12. aprila 2013 dejal: »Vloga medijev je pogosto pasivna – posredujejo informacije, ki jih dobijo od uradnih informacijskih virov in službe za odnose z javnostjo –, a hkrati te informacije še vedno izbirajo, preoblikujejo in objavljajo po svoje.« Mediji tako s poročanjem vplivajo na posameznikovo dožemanje in mnenje o dogajanju v svetu in ustvarjajo reprezentacijo realnosti. (Kučić)

Ines Drame (857) piše, da mediji ne vplivajo samo na posameznikovo (in posledično družbeno) mnenje in dožemanje, ampak imajo na družbo pogosto tudi neposreden vpliv, saj lahko sprožijo določene dogodke, spremenijo njihov potek ter posredujejo institucionalni svet in ga legitimizirajo. »Na ta način mediji *konstruirajo* nekatere izseke realnosti – s posredovanjem potencialnih območij delovanja in stvarnosti drugega reda. S svojim obstojem in z vplivom prisotnosti *sokonstruirajo* družbeno realnost. Na pomemben način lahko tudi *rekonstruirajo* izseke družbene realnosti.«

Avtorica navede štiri načine oz. procese, s katerimi novinarji v medijih ustvarjajo medijsko realnost:

- **zbiranje informacij:** na novinarjevo zbiranje informacij vpliva njegov odnos do vira informacij, v kolikšni meri se pri tem skladata njuni interpretaciji in kakšno stališče imata do informacije,
- **selekcija dogodkov:** katere informacije mediji objavljajo in katere bolj poudarjajo (katere novice so »vredne« objave) je poleg družbenega konteksta odvisno tudi od politične in ideološke naravnosti novinarja in medija,
- **selekcija dejstev:** novinar v informacije, ki jih podaja, vplete lastne filtre, interese in naravnost, torej odloči, katera dejstva bo navedel in v kolikšni bodo poudarjena, na kar prav tako vpliva njegovo stališče in stališče medija,
- **izbor žanra in uporaba jezikovnih sredstev:** na prejemnikovo sprejemanje sporočila vpliva tudi njegova umestitev, žanr, za katerega se odloči novinar, in način predstavljanja sporočila s pomočjo jezikovnih sredstev. (Drame 857)

Politična in družbena naravnost (stališča) medija in s tem njegovih novinarjev tako ključno vplivata na prejemnikovo dožemanje sporočila in s tem konstrukcijo realnosti.

V sodobni družbi je ena od pomembnejših veščin medijska pismenost. Ker vsi mediji konstruirajo našo realnost, moramo znati pravilno razločevati med verodostojnim in neverodostojnim poročanjem in kritično ovrednotiti vsebino in način poročanja.

3.3 Medijske reprezentacije marginalnih družbenih skupin

Medijske reprezentacije so interpretacije posameznih dogodkov, pojavov, družbenih skupin itd. v medijih. Imajo velik vpliv na javno mnenje in medkulturne odnose v družbi. (Počkar in Tavčar Kranjc 169) Za delovanje družbe so zelo pomembne reprezentacije marginalnih družbenih skupin in manjšin, med katere spadajo tudi begunci – v evropskem prostoru predvsem muslimanske veroizpovedi.

Medijske reprezentacije marginalnih družbenih skupin pogosto temeljijo na predsodkih in stereotipih in so zato lahko diskriminatorne. Pogosto ta diskriminacija temelji na t. i. **mi-diskurzu**. Gre za očitno ločevanje na *nas* in *njih* (marginalne družbene skupine), pri čemer so *oni* predstavljeni kot nekaj negativnega, čudnega in celo nevarnega. Pripisuje jim negativne lastnosti, medtem ko *nam* pripisuje pozitivne (obratne). »Temeljna funkcija Mi-diskurza je tudi legitimacija predsodkov oziroma njihovo upravičevanje s posploševanjem.« (Erjavec idr. 17)

Kristina Boréus (73–76) v povezavi z diskriminatornim poročanjem o marginalnih skupinah v medijih omenja še pripisovanje določenega obnašanja in značilnosti, ki temeljijo na predsodkih in stereotipih, opisovanje pripadnikov skupin z negativnimi izrazi, s čimer jih namerno ponižujejo, objektivizacijo oz. dehumanizacijo posameznikov iz marginalnih skupin (razprava o posameznikih in skupinah kot o objektih, zaradi česar jih občinstvo ne dojema kot posameznike, ki so človeška bitja) in onemogočanje dostopa do medijskega prostora posameznikom iz marginalnih skupin.

Značilnost diskriminatornega medijskega poročanja je tudi zanikanje diskriminacije in lastne krivde. Diskriminacijo prikazujejo kot nekaj normalnega in splošno uveljavljenega, večinsko prebivalstvo (tj. »nas«) prikazujejo kot nevtralne in nedolžne akterje ali pa celo kot žrtve, krivdo pa prenesejo na druge akterje (tudi marginalne skupine). (Erjavec idr. 26)

Teun A. van Dijk (34–49) poudarja pogosto pojavljanje *novega rasizma* v medijih. Gre za rasno diskriminacijo, ki se od *starega rasizma* (npr. rasne segregacije, suženjstva in apartheida) razlikuje po tem, da je prikrita in uporablja bolj demokratične izraze. Zato takšno poročanje pogosto zanika, da je diskriminatorno.

Avtor piše, da je vloga medijev pri širjenju *novega rasizma* še posebej pomembna zaradi naslednjih razlogov:

- Večina občinstva večinskega (belega) prebivalstva ima malo stika z marginalnimi družbenimi skupinami.
- Večina občinstva večinskega prebivalstva ima slab dostop do alternativnih virov o marginalnih družbenih skupinah.
- Večino občinstva večinskega prebivalstva zanima spremljanje negativnega poročanja o marginalnih družbenih skupinah.
- Teme o marginalnih družbenih skupinah poudarjajo razlikovanje med »nami« in »njimi«.
- Mediji to razlikovanje še poudarjajo z osredotočanjem na probleme, ki ogrožajo večinsko prebivalstvo in jih zato zanimajo.
- Marginalne skupine nimajo dovolj družbene moči, da bi javno zavračale pristransko poročanje.
- Prevladujoč medijski diskurz o zadevah marginalnih skupin je bolj ali manj dogovorjen.
- V sodobni družbi je malo razprave o *novem rasizmu*.
- Nasprotniki rasizma imajo otežen aktiven dostop do medijev.

Pogosto je *novi rasizem* v medijih viden tudi pri poročanju o beguncih in migrantih z Bližnjega vzhoda in Afrike. Kaže se v mi-diskurzu in obravnavi negativnih posledic, ki jih ima priseljevanje za zahodne države. To so npr. neskladnost beguncev in migrantov z zahodnimi vrednotami ter drugačna kultura, težavami z njihovo integracijo in poudarjenem poročanju o kriminalnih in nasilnih dejanjih beguncev in migrantov.

4 Vojna v Siriji in vojna v Ukrajini

V tem poglavju bova predstavili širša konteksta obeh vojn, ki sta pripeljali do begunskih kriz v obdobjih, v katerih analizirava medijsko poročanje. Ti dve obdobji sta september–november 2015 (množični prehod beguncev iz Sirije) in marec–maj 2022 (množični prehod beguncev iz Ukrajine).

4.1 Vojna v Siriji

Nemiri v Siriji so se začeli 15. marca 2011, ko so se številni ljudje podali na ulice, da bi protestirali proti sirskemu predsedniku Basharju al-Assadu. Od njega so zahtevali odstop, saj so menili, da je bilo njegovo vladanje diktatorsko, prestrogo in nepravično do posameznikov, ki se z njim niso strinjali in družbe, saj ni upošteval volje ljudstva.

Večinoma so protesti potekali mirno, nekatere skupine pa so protestirale tudi z orožjem. Ker se sirski predsednik ni želel odpovedati oblasti, je zbral svojo vojsko in jo poslal nad vse protestnike, tudi tiste, ki so protestirali nenasilno. Takrat so se tudi slednji oborožili in ustanovili uporniško vojsko. Pridružilo se ji je vse več ljudi in nasilje je sčasoma prerastlo v državljansko vojno.

Ta konflikt je povzročil veliko uničenja, žrtev med civilisti, izgub domov in prekinitev osnovnih storitev. Politična situacija v Siriji je postala nestabilna, prebivalstvo pa zato negotovo. Močno se je oslabilo tudi sirsko gospodarstvo. Mnogi ljudje so izgubili svoja delovna mesta, podjetja so propadla, inflacija se je zvišala, kar je povzročilo pomanjkanje osnovnih dobrin in otežilo preživetje ljudi. Posledice vojne v Siriji so bile za civilno prebivalstvo težke. Ljudje so se soočali z pomanjkanjem hrane, vode, zdravstvene oskrbe in osnovnih življenjskih potrebščin. Zato so mnogi ljudje, v iskanju boljše humanitarne pomoči in varnosti, zapustili svoje domove. Vsi ti dejavniki so prispevali k begunski krizi leta 2015. (TVInfodrom)

Z množičnimi migracijami beguncev iz Sirije so se spopadale države po vsem svetu. Med tistimi, ki so bile najbolj na udaru, so Turčija, Libanon, Jordanija, Irak in Egipt, ki so sprejele veliko število beguncev. Turčija je npr. gostila skoraj polovico vseh sirskih beguncev, Libanon pa je imel največ beguncev na prebivalca. Poleg teh držav, so veliko prošenj za azil prejele tudi nekatere evropske. To so Nemčija, Švedska, Francija, Velika Britanija, Danska in Madžarska. Nemčija se je znašla pod največjim pritiskom, saj je sprejela največje število sirskih beguncev v Evropi, medtem ko so nekatere druge države, npr. Madžarska, skušale omejiti prihode beguncev. ZDA in Kanada sta sprejeli precej manj beguncev, a sta napovedali večji sprejem. Bogate države na Bližnjem vzhodu (Saudska Arabija, Kuvajt, Katar in Bahrajn) niso prevzele nobenih obveznosti pri sprejemanju sirskih beguncev, kar je sprožilo kritike zaradi pomanjkanja solidarnosti v regiji. (Rodgers)

Podatki o državah, ki so sprejele največ beguncev:

Turčija: sprejela je približno 1,9 milijona sirskih beguncev, kar je skoraj polovica vseh beguncev.

Libanon: sprejel je približno 1,1 milijona sirskih beguncev, kar predstavlja 25 %-povečanje celotnega prebivalstva države.

Jordanija: Sprejela je približno 629.000 sirskih beguncev, ki pa obremenjujejo že tako omejene vire države.

Irak: Sprejel je približno 249.000 sirskih beguncev, večinoma v severnih območjih države.

Egipt: Sprejel je približno 132.000 sirskih beguncev, vendar nobeden od njih ne živi v begunskih taboriščih.

V EU so največ prošenj za azil prejele naslednje države:

Nemčija: Prejela je približno 98.700 prošenj za azil, kar je največ prošenj za azil v Evropi, in mentorstvo.

Švedska: Prejela je približno 64.700 prošenj za azil.

Francija: Prejela je relativno malo prošenj za azil, vendar je napovedala sprejem 24.000 beguncev v dveh letih.

Velika Britanija: Prejela je približno 7.000 prošenj za azil in se osredotoča na ponovno naseljevanje ranljivih beguncev iz begunskih taborišč v bližini Sirije.

Danska: Prejela je približno 11.300 prošenj za azil, vendar skuša omejiti prihod novih migrantov.

Madžarska: Prejela je približno 18.800 prošenj za azil. Sicer so mnogi sirski begunci raje zaprosili za azil v drugih evropskih državah. (Martinez)

Slovenija: Po podatkih *Statističnega urada Republike Slovenije* je v letu 2015 se število prošenj za azil nanaša na osebe, ki so prošnjo za mednarodno zaščito vložile skladno s skupno evropsko azilno zakonodajo. Predvsem se je soočala s logističnimi izzivi: Slovenija ni bila pripravljena na tako veliko število beguncev, kar je povzročilo težave pri zagotavljanju osnovnih potreb, kot so hrana, voda, zdravstvena oskrba in namestitve. Sprejemni centri in infrastruktura niso bili zadostni za tako velik prihod beguncev. (Cilj 10)

Zaradi nenadnega povečanja števila beguncev je bilo v slovenskih obmejnih krajih težko ohraniti učinkovit nadzor nad nezakonitimi prehodi meje.

Evropski parlament se je leta 2015 odzval na izzive migracij z izvajanjem različnih ukrepov, ki so bili namenjeni obvladovanju in reševanju migrantske krize. Med glavnimi ukrepi so bili:

- Sprejetje različnih zakonodajnih aktov in politik, namenjenih krepitvi varnosti na zunanjih mejah EU, izboljšanju postopkov za obravnavo prošenj za azil ter spodbujanju solidarnosti med državami članicami pri sprejemanju in integraciji beguncev in migrantov.
- Uvedba mehanizmov za redistribucijo beguncev in migrantov med državami članicami EU, s čimer se je skušalo razbremeniti države članice, ki so se soočale z največjim pritiskom migrantskih tokov.

- Povečanje sredstev za podporo državam, ki so gostile veliko število beguncev in migrantov, ter za izboljšanje pogojev v begunskih taboriščih in center za sprejem migrantov.
- Krepitev sodelovanja z državami izvora in tranzita migrantov, s ciljem obvladovanja vzrokov v migracij in preprečevanja nezakonitih migracij.
- Izvajanje programov za integracijo beguncev in migrantov v države gostiteljice, ki vključujejo jezikovne tečaje, poklicno usposabljanje in podporo pri vključevanju na trg dela.

4.2 Vojna v Ukrajini

Rusko-ukrajinska vojna traja že več kot dve leti. V tem času je imela veliko posledic tako za udeleženi državi kot na ostale evropske države. Ena izmed njih je bila tudi begunska kriza.

Razlogi za rusko-ukrajinsko vojno so zgodovinski, saj sta bili državi povezani že v Ruskem imperiju v 18. stoletju pod vladavino Katarine Velike, kasneje pa še v 20. stoletju pod Sovjetsko zvezo. Kljub temu, da je bila Ukrajina vedno svoja entiteta, je samostojnost pridobila šele leta 1991 po padcu Sovjetske zveze. Rusija je nad Ukrajino, da bi osvobodila tamkajšnje rusko prebivalstvo, že izvedla napad leta 2014. Ruski napad februarja 2022 je bilo samo nadaljevanje. (Mankoff)

Rusko-ukrajinska vojna se je začela 24. 2. 2022 z ruskim napadom na svojo sosedo – Ukrajino. Tri dni pred tem je ruski predsednik Vladimir Putin v javnosti že omenjal »posebno vojaško operacijo«, katere glavni namen naj bi bil »demilitarizacija« in »denacifikacija« Ukrajine. Na dan prvega napada, so se začeli ruski zračni napadi in kopenska invazija na rusko-ukrajinski in belorusko-ukrajinski meji. Ukrajinski predsednik Volodimir Zelenski je hitro uvedel vojno stanje in ukazal splošno mobilizacijo. (Mankoff)

Na začetku vojne so bile ruske sile uspešnejše, proti koncu leta 2022 pa se je situacija obrnila, predvsem zaradi vojaške in finančne pomoči zahoda. Leta 2023 ukrajinska protiofenziva ni bila uspešna, nato pa se situacija več mesecev skoraj ni spreminjala. V začetku leta 2024 pa je Rusija spet prešla v ofenzivo. Prihodnost Ukrajine trenutno ni jasna.

Po Združenih narodov iz januarja 2024 so od začetka spopada potrdili 10.382 smrtnih žrtev med ukrajinskimi civilisti. Dejansko število je verjetno še višje. (V. B. idr.)

Vojna ima velike posledice tudi za Evropsko unijo, predvsem zaradi odvisnosti od ruskega plina in ukrajinskega izvoza hrane. EU se je hitro po začetku vojne opredelila, da brezpogojno podpira Ukrajino. Sprejela je več sankcij proti Rusiji in za pomoč Ukrajini sprejela številne ukrepe. Ukrepi navedeni na spletni strani consilium.europa.eu vključujejo:

- gospodarsko in finančno pomoč
- humanitarno pomoč
- podporo civilne zaščite

- vojaško podporo
- sprejem beguncev prek mehanizma EU za začasno zaščito
- podporo pri preiskovanju in pregonu vojnih zločinov
- podporo pri obnovi demokratične Ukrajine.

Eden od izzivov EU je tudi begunska kriza. Trenutno je v različnih državah Evrope okoli 5,9 milijona ukrajinskih beguncev od katerih je (zaradi mobilizacije v Ukrajini) več kot 80 % žensk in otrok. Podatki UNHCR-jeve raziskave kažejo, da trenutno skoraj 80 % beguncev upa na ponovno vrnitev v domovino, 14 % pa namerava to storiti v bližnji prihodnosti. Precej beguncev, ki je v Evropo prebežalo od začetka vojne, se je sicer v zadnjih dveh letih že vrnilo v Ukrajino. Prvi so se začeli vračati že v maju 2022. (Ukraine situation) Spodnji graf prikazuje prihode ukrajinskih beguncev v evropske države od začetka vojne do sredine leta 2023. Na njem je jasno razvidno, da je bil največji porast prihoda beguncev v obdobju od marca do maja 2022, ko se begunci še niso vračali domov. To obdobje bova analizirali tudi v praktičnem delu raziskovalne naloge.

Slika 1: Graf, ki prikazuje prihode ukrajinskih beguncev v evropske države od začetka vojne do sredine leta 2023 (Stoquer)

Večina beguncev se zateče v sosednje države (Poljsko, Romunijo, Madžarsko, Moldavijo, Slovaško), pa tudi v Nemčijo in Češko. Države, ki so po navedbah na spletni strani VisitUkraine.today v letu 2024 najbolj pripravljene sprejeti begunce, so Poljska, Nemčija, Češka, Nizozemska in Norveška. Vseh pet držav beguncem zagotavlja prebivališče, finančno pomoč, možnost zaposlitve, dostopno zdravstveno oskrbo in izobrazbo. V Nemčiji vsem odraslim beguncem nudijo tudi brezplačne tečaje nemščine.

Evropska unija beguncem pomaga na več načinov. 4. 3. 2022 je aktivirala **direktivo o začasni zaščiti**, katere trajanje je zaenkrat podaljšano do 4. 3. 2025. Direktiva skrajšuje azilne

postopke in narekuje pravice, ki jih imajo begunci v državah gostiteljicah. Med te pravice spadajo:

- prebivanje,
- dostop do trga dela in stanovanj,
- zdravstvena pomoč,
- socialna pomoč,
- dostop do izobraževanja za otroke. (Solidarnost EU)

Na ta način beguncem niso zagotovljene samo osnovne življenjske potrebe, ampak jim je omogočena tudi lažja vključitev v družbo (predvsem z dostopom do trga dela in izobraževanja za otroke).

5 Analiza medijskega poročanja

Najino hipotezo (mediji o Ukrajinskih beguncih poročajo bolj naklonjeno kot o beguncih iz Sirije in Bližnjega vzhoda) bova preverili s pomočjo analize medijskega poročanja. Analizirali bova tri tiskane medije: Sobotno prilogo, ki je tedenska priloga časnika Delo, ter reviji Mladina in Demokracija, ki prav tako izhajata enkrat tedensko. Tako bova pridobili primerljiv nabor, iz katerega bova zbrali članke za analizo.

Da bi dobili čim bolj objektivno sliko o poročanju medijev, sva namenoma izbrali tri medije, ki so različno politično usmerjeni. Mladina je usmerjena liberalno (ta politični pol zagovarja družbeno enakopravnost marginalnih skupin, med katere spadajo tudi begunci, in njihovo vključitev v družbo), medtem ko je Demokracija konservativno usmerjen medij (ta politični pol zagovarja ohranjanje tradicionalne družbe in vrednot, zaradi česar beguncem, ki lahko takšno družbo ogrozijo, v splošnem niso naklonjeni). Sobotna priloga pa je priloga med analiziranimi viri politično najmanj opredeljenega časnika.

5.1 Področje medijske analize

Iz vseh treh revij sva zbrali sklop člankov, ki obravnavajo begunce, za dve obdobji: september–november 2015 in marec–maj 2022. V tabeli 1 je prikazano število člankov za vsako posebej.

	MLADINA	DEMOKRACIJA	SOBOTNA PRILOGA
2015	40	37	22
2022	10	13	3

Tabela 1: Število člankov o begunski krizi v posameznem mediju za obdobji september–november 2015 in marec–maj 2022.

Razlika v številu člankov med obema obdobjema je precej opazna. Predvidevava, da je vzrok to, da so mediji v obdobju leta 2022 pogosteje poročali o političnem ozadju rusko-ukrajinske vojne, kot o samih beguncih. Vpliv na manjše število člankov so imele v tem obdobju gotovo tudi slovenske parlamentarne volitve, ki so potekale konec aprila 2022, in so zato mediji o njih poročali več kot o drugih temah.

Med članki so zajeti komentarji, kolumne, vesti, poročila in reportaže. Intervjuje sva pri analizi izpustili, ker je v njih v ospredje postavljeno subjektivno mnenje intervjuvanca, kar bi lahko vplivalo na objektivnost pogleda na medijsko poročanje.

5.2 Kriteriji

Analizo medijskega poročanja sva izvedli na podlagi treh kriterijev, iz katerih sva izpeljali tudi tri podhipoteze. Ti kriteriji so:

1. **Teme, o katerih poročajo mediji:** teme poročanja v povezavi z begunci nam očitno prikažejo selekcijo dogodkov in dejstev (prim. Drame 857), na katere vpliva politična naravnost in stališče medijev. Iz njih je razvidna naklonjenost ali nenaklonjenost posameznega medija beguncem.
2. **Stališča medijev do beguncev:** način obravnave beguncev (kot žrtve, priložnost, nevarnost ali breme) prikaže naklonjenost posameznega medija beguncem. Stališče je razvidno iz uporabe izrazov za poimenovanje beguncev, iz (ne)stereotipiziranja ali morebitne dehumanizacije.
3. **Pojavljanje osebnih zgodb:** naklonjenost beguncem mediji izražajo s približanjem posameznih osebnih zgodb bralcem tako, da lahko z osebo sočustvuje, ter hkrati omogočanjem dostopa do medijskega prostora posameznim beguncem.

5.3 Prvi kriterij: teme, o katerih poročajo mediji

V tabeli 2 je prikazano, kolikokrat in v kolikšnem deležu vseh člankov posameznega medija so se pojavljale določene teme. Ker se v nekaterih člankih pojavi več različnih tem, njihovo skupno število v tabeli ni enako skupnemu številu člankov.

TEME	MLADINA	DEMOKRACIJA	SOBOTNA PRILOGA
odnos do beguncev	9 (23 %)	1 (3 %)	10 (45 %)
solidarnost	6 (15 %)	/	2 (9 %)
varnost in varovanje mej	4 (10 %)	21 (57 %)	2 (9 %)
negativne posledice množičnega priseljevanja	2 (5 %)	15 (41 %)	/
spopadanje Slovenije z begunsko krizo	5 (13 %)	8 (22 %)	4 (18 %)
spopadanje držav EU z begunsko krizo	8 (20 %)	7 (19 %)	7 (32 %)
širjenje ksenofobije	6 (15 %)	/	4 (18 %)
ekonomski migranti	5 (13 %)	3 (8 %)	/
tihotapstvo	2 (5 %)	/	2 (9 %)
razmere v obmejnih krajih	3 (8 %)	5 (14 %)	1 (5 %)
obremenjenost prostovoljcev in ostalih delavcev	1 (3 %)	2 (5 %)	/
neoliberalizem kot povzročitelj begunske krize	3 (8 %)	/	/

Tabela 2: Pojavljanje tem poročanja o beguncih od septembra do novembra leta 2015.

V Mladini in Sobotni prilogi so se od septembra do novembra 2015 najpogosteje pojavljali članki o odnosu do beguncev. Večina jih je kritizirala odnos Slovencev, slovenske politike in politikov ter obmejne policije do beguncev. En članek je izpostavil tudi odnos in ravnanje cerkve v Sloveniji (predvsem murskosoboškega škofa Petra Štumpfa, ki se je v javnosti pojavljal z do beguncev nestrpnimi izjavami). Pri odnosu Slovencev do beguncev so se osredotočili predvsem na širjenje ksenofobije in stereotipov, večkrat po internetu. Pri odnosu slovenske politike do beguncev pa so kritizirali organizacijo pomoči, ki je obremenjevala tako begunce kot tudi humanitarne delavce. V Mladini so zapisali: »Ždenje v azilnem domu, dolgotrajni postopki, pretiran nadzor, onemogočen dostop do trga dela, vse to so razlogi, zaradi katerih prosilci za azil med postopkom zapuščajo Slovenijo.« (Trampuš 19)

Slovensko politiko so večkrat primerjali z nemško in švedsko politiko, ki sta bili do beguncev bolj prizanesljivi. Komentirali so tudi ravnanje policistov ob meji in pohvalili policiste, ki so do beguncev razumevajoči ter izpostavili neprimerno in ksenofobno obnašanje policistov do beguncev in v enem primeru tudi aktivistov.

V Demokraciji so se v istem časovnem obdobju najpogosteje pojavljali članki o varnosti in varovanju mej. Predvsem so varnost omenjali v povezavi s primeri terorističnih napadov znotraj Evrope. Zaradi obremenjenosti Evrope in Slovenije so podpirali zapiranje mej z ograjami. Zapisali so npr.: »Nujno je, da tudi Slovenija zaostri nadzor na svojih mejah, in to ne samo s policijo, ampak tudi z vojsko, kot delajo druge srednjeevropske države. V nasprotnem primeru bo kmalu tudi pri nas nastal kaos ...« (Berlec 3)

Po drugi strani so bili članki o varnosti in varovanju meja manj pogosti v Mladini in Sobotni prilogi, ko pa se tema pojavi, so jo večinoma kritizirali. Predvsem so kot nehumano predstavili postavljanje ograj na meji. Boštjan Videmšek jo imenuje: »žičnata, s cinično hladnokrvnimi britvicami »obogatena« ograja na slovensko-hrvaški meji« (Videmšek 1).

V Mladini se je pojavila tudi kritika vojske na meji, saj tako je država ustvarjala sliko izrednih razmer: »Begunska problematika bi morala ostati v ustavni pristojnosti policije« (Trampuš 19).

Količina poročanja o varnosti in varovanju meja kaže na prikazovanje beguncev kot težavo, ki je kljub različnemu pogledu na obravnavano temo, prisotno v vseh obravnavanih medijih.

Pogosto se je ta tema pojavila skupaj z negativnimi posledicami množičnega priseljavanja. Medtem ko so bili v Mladini kot negativne posledice omenjeni predvsem potencialni izbruhi uporov in ksenofobnih dejanj po Evropi, so v Demokraciji kot negativne posledice navajali težave, ki jih begunska kriza povzroča podjetnikom, zdravstvu (begunci naj bi širili bolezni), veterinarstvu, komunalni, otrokom, ki se ne počutijo varno, obremenjenost prebivalcev, ki delajo na terenu, pa tudi preveliko nataliteto beguncev, drugačne vrednote beguncev in posledično destabilizacijo Evrope. (Kocjan 18) Metod Berlec je zapisal: »Brezglavo sprejemanje beguncev z Bližnjega vzhoda in iz Afrike, ki so večinoma islamske veroizpovedi, drugačnih običajev in navad, pomeni dolgoročno propad Evrope, kakršno poznamo.« (Berlec 36)

Čeprav se je v vseh treh medijih pojavljalo poročanje o negativnih posledicah, je diskriminatorni diskurz najbolj očiten pri Demokraciji.

Tako slovensko kot evropsko spopadanje z begunsko krizo so vsi trije mediji kritizirali. Slovenska vlada po mnenju vseh begunske krize ni obvladovala dovolj dobro, saj so večino dela opravili prostovoljci. Evropske države, ki so bile večkrat omenjene, so Nemčija, kjer je takratna kanclerka Angela Merkel podprla begunce, Švedska, kjer je bil sistem prav tako bolj odprt, Madžarska, ki je begunce zavračala, Avstrija, saj je iz Slovenije tja svojo pot nadaljevala večina beguncev, in države balkanske poti, od koder so begunci prihajali v Evropo. V člankih so se pojavljali predvsem komentarji ravnanja Madžarske (naklonjeni so mu bili samo v Demokraciji) in Švedske (delovanju te države so bili najbolj naklonjeni v Mladini).

Tema širjenja ksenofobije se je pojavljala v Mladini in Sobotni prilogi. V člankih so bila omenjena sovražna dejanja in stereotipi, ki so se v času begunske krize širili med Slovenci in Evropejci. Opisovali so sovražna dejanja do beguncev, pa tudi sovražne komentarje, ki so se razširili po internetu. O njih je Marcel Štefančič, jr. zapisal: »Begunska kriza je združeno Evropo prelevila v združene države paranoje. Konspirologija ni le edini jezik, ki ga še razume »jezni« Slovenec, ampak se je razvila v pravo spletno orgijo.« (Štefančič jr. 24)

Ksenofobijo in rasizem so primerjali z ideološkim islamizmom in antisemitizmom, saj »gre za povsem enaki prepričanji o večvrednosti ene skupine, verske skupnosti, rase, naroda do druge.« (Trampuš 28) Sovraštvo do muslimanov so enkrat poimnovali antipalestivizem (Markeš 7)

V Demokraciji in Mladini so pisali tudi o strukturi beguncev. V času sirske vojne v Evropo niso prihajali samo prebežniki iz Sirije, ampak tudi iz Iraka, Afganistana in Afriških držav, med katerimi so bili tudi ekonomski migranti. Pogled nanje se je v Demokraciji in Mladini zelo razlikoval. V prvi so bili mnjenja, da ekonomski migranti izkoriščajo krizo in so jih predstavili celo kot pokvarjene ljudi. V enem izmed člankov so pisali o dveh plateh migrantske krize: »Na eni imamo gotovo opravka s pomoči potrebnimi ljudmi, po drugi strani pa imamo opravka z navadnimi ekonomskimi migranti, ki nimajo nobene pravice do mednarodne zaščite in jih je potrebno nemudoma vrniti domov.« (Kocjan 32)

Poudarjali so, da ekonomski migranti ne bi smeli biti upravičeni do enake obravnave kot »pravi« begunci. Po drugi strani je bilo v Mladini večkrat poudarjeno, da so tudi ekonomski migranti ljudje v stiski, ki bežijo pred slabimi življenjskimi razmerami v svojih državah. N'toko je izpostavil drugačen vidik ekonomskih migrantov, in sicer da migrant in begunec nista dva različna tipa človeka, ampak zgolj dva različna pravna statusa. Vprašal se je: »Zakaj je selitev v Nemčijo za Slovenca hvalevreden dosežek, za Irančana pa greh? S čim smo si prislužili ta privilegij?« in s tem izpostavil diskriminatoren odnos do migrantov iz držav tretjega sveta. (N'toko 27)

Tihotapstvo se je kot tema pojavljala redkeje. V člankih so ta sistem obtoževali, saj je slabo ravnal z begunci, za katere je bila to pogosto edina možnost za nadaljevanje poti. V enem izmed člankov v Sobotni prilogi pa je avtor s pomočjo osebne pripovedi tihotapca Abuja Ahmada, ki je bil prej tudi sam begunec in se je v tej vlogi znašel, da bi zaslužil dovolj denarja

za nadaljnjo pot, kazal tudi razumevanje do tihotapcev, pri čemer pa še vedno kritizira sistem. (Videmšek 18)

Pri opisovanju razmer v obmejnih krajih so vsi trije mediji omenjali Brežice, Šentilj, Rigonce. Opisovali so obremenjenost krajev in slabo organizacijo vlade na teh območjih. To je bilo povezano tudi z preobremenjenostjo prostovoljcev in ostalih delavcev na terenu. V Mladini so zapisali: »Številni prostovoljci so na koncu z duševnimi močmi. Trpljenje, ki ga doživljajo v taborih za begunce, je prehudo.« (Markur Deggevič idr. 26)

V Demokraciji so več pisali o preobremenjenosti obmejnih policistov, vojske in civilne zaščite. Tudi tu so predstavljali begunce kot težavo.

Neoliberalizem je bil kot povzročitelj za begunsko krizo omenjen samo v Mladini. To so pojasnili s tem, da zaradi omenjene ideologije dogajanje v svetu vodi zasebni kapital, ki ni izvoljen in stremi samo k dobičku, zato se kriza ne rešuje učinkovito. Hkrati se v svetu krepi egoizem in vpliv bogatih ljudi, ki se z begunci ne morejo poistovetiti. (Lorenci 17)

V tabeli 3 je prikazano, kolikokrat in v kolikšnem deležu vseh člankov posameznega medija so se v obdobju od septembra do novembra 2022 pojavljale določene teme. Ker se v nekaterih člankih pojavi več različnih tem, skupno število tem v tabeli ni enako skupnemu številu člankov.

TEME	MLADINA	DEMOKRACIJA	SOBOTNA PRILOGA
odnos do beguncev	8 (80 %)	5 (38 %)	2 (67 %)
solidarnost	1 (10 %)	8 (62 %)	1 (33 %)
spopadanje Slovenije z begunsko krizo	4 (40 %)	4 (31 %)	/
spopadanje držav EU z begunsko krizo	2 (20 %)	1 (8 %)	1 (33 %)
ksenofobija	3 (30 %)	/	/
ekonomski migranti	/	2 (15 %)	/
prostovoljstvo	4 (40 %)	2 (15 %)	/
podobnosti med Ukrajinci in ostalimi Evropejci	/	4 (31 %)	/
primerjava ukrajinskih beguncev z ostalimi	3 (30 %)	8 (62 %)	1 (33 %)

Tabela 3: Pojavljanje tem poročanja o beguncih od septembra do novembra leta 2022.

Najpogostejši temi v tem obdobju sta bili odnos do beguncev iz Ukrajine in solidarnost. V Mladini in Sobotni prilogi pišejo tudi kritike drugačnega odnosa Evrope do ostalih in ukrajinskih beguncev, vsi pa so jim naklonjeni in spodbujajo pomoč ter solidarnost.

Tako kot v letu 2015 so v člankih piali o spopadanju Slovenije in Evrope do begunske krize. Večinoma so bili ravnanju obeh precej bolj naklonjeni, vseeno pa so se pojavljale tudi kritike. Ostali evropske države, o katerih so večinoma pisali, sta Poljska in Madžarska, ki sta Ukrajini sosednji državi in je zato tja zateklo veliko beguncev. Za razliko od poročanja iz 2015 se tu kritike spopadanja držav z begunsko krizo niso pojavljale.

V Mladini se je kot tema trikrat pojavila tudi ksenofobija. Boris Vezjak jo je primerjal s ksenofobijo do beguncev, ki so prihajali v času begunske krize leta 2015: »A bolj od višine pomoči nas mora pritegniti naraščajoča mentaliteta strahu in privoščljivosti, ki jo ob tem razvijajo Slovenci do beguncev, v preteklosti pa je že bila predmet izjemno intenzivnega priročnega političnega hujskaštva in intenzivnega sovraštva. Smo ob prihodu ukrajinskih beguncev lahko deležnih podobnih izbruhov ksenofobije, kakršne je politika pospešeno širila v zadnjih nekaj letih, da bi sledila svojim političnim ciljem?« (Vezjak)

V Demokraciji so omenjali ekonomske migrante, ki so jih primerjali z begunci iz Ukrajine. Ekonomske migrante so prikazali kot izkoriščevalce »pravih beguncev«, imenovali so jih tudi *ekonomski turisti*. Poudarjali so, da bi jih bilo treba strogo ločevati od (ukrajinskih) beguncev. Andrej Sekulović piše: »Liberalci pač nočejo videti razlike med selitvami znotraj evropskega civilizacijskega prostora in migracijami iz tretjega sveta, kot tudi ne med migranti in begunci.« (Sekulović 74)

Prostovoljce so predstavili kot nekaj zaželenega, saj so poročali o pomenu njihovega dela in jih hvalili. Za razliko od poročanja o njih leta 2015, so o njihovi obremenjenosti pisali samo enkrat. Obremenjenost prostovoljcev v času prihoda ukrajinskih beguncev so poudarili samo v Mladini, kjer so zapisali, da država za ukrajinske begunce ni storila skoraj ničesar in da so vse delo namesto nje morale opravljati nevladne organizacije in prostovoljci. (Petrovčič 11)

Temi, ki sta se v tem obdobju pojavili na novo, sta podobnosti med Ukrajinci in Evropejci (samo v Demokraciji) in primerjava Ukrajinskih beguncev z ostalimi.

Podobnosti med Ukrajinci in ostalimi Evropejci – tudi Slovenci, ki so jih opisovali, so predvsem kulturne. O ukrajinskem beguncu so zapisali: »Gre za nekoga, ki ima podobne vrednote, govori podoben jezik in izhaja iz istega ali sorodnega genskega bazena.« (Sekulović 59) Te podobnosti Ukrajincem dajejo prednost pri vključevanju v družbo.

Primerjava med ukrajinskimi in drugimi begunci je najbolj očitna v Demokraciji. Begunce in migrante tretjega sveta so predstavili kot nekompatibilne z evropsko družbo in ne dovolj ogrožene. V Evropo naj bi torej prihajali z napačno motivacijo. Andrej Sekulović je zapisal: »Iz Ukrajine prihajajo večinoma ženske in otroci, ki bežijo pred vojno, iz Afrike, z Bližnjega vzhoda in iz delov Azije pa prihajajo večinoma mladi moški. Iz Ukrajine prihajajo ljudje, ki so del evropske civilizacije in kulture, iz tretjega sveta pa prihajajo nam popolnoma tuja ljudstva, ki velikokrat pripadajo muslimanski veroizpovedi, katere vrednote so nekompatibilne z Evropo.

Iz Ukrajine prihajajo ljudje, ki iščejo zaposlitev in hočejo biti čim prej samostojni, iz tretjega sveta množice, ki se hočejo prisestati na države jasli gostiteljic.« (Sekulović 56)

V enem izmed člankov v Demokraciji, kjer je v tabeli prikazana razlika med ukrajinskimi begunci in migranti tretjega sveta (glej sliko 2), je avtor begunce z Bližnjega vzhoda imenoval »lažni begunci« in jih je z ukrajinskimi primerjal glede na vzrok bežanja (vojna z Rusijo in želja po boljšem življenju), sestavo (pri ukrajinskih beguncih ženske in otroci, pri drugih pa predvsem moški) in namen potovanja (pri neukrajinskih beguncih izkoriščanje evropske socialne pomoči). Pisal je, da naj bi begunci z Bližnjega vzhoda zahtevali najnovejšo opremo, udobna stanovanja in denar, begunci iz Ukrajine pa zgolj nastanitev in osnovne življenjske potrebščine. V več člankih v Demokraciji so poudarili, da si Ukrajinci želijo vrnitve v domovino, medtem ko večina ostalih beguncev ostane v Evropi. Prav tako so večkrat omenili, da naj bi se neukrajinski begunci do Evropejcev obnašali sovražno in prezirljivo, Ukrajince pa opisovali kot hvaležne in spoštljive.

	Ukrajinski begunci	Begunci z Bližnjega vzhoda
Vzrok	Vojna z Rusijo	Predvsem želja po boljšem življenju
Kdo	Ženske in otroci	Več kot 70 odstotkov moških
Namen	Na varnem počakati na konec vojne	Izkoriščati evropsko socialno pomoč
Zahteve	Nastanitev in osnovne življenjske potrebščine	Najnovejša oprema, udobna stanovanja, denar
Odnos	Hvaležnost in spoštovanje	Prezir in sovražstvo
Posledice	Po vojni se večinoma vrnejo domov	Porast kriminala, nasilje in spopadi

Resnični in lažni begunci, razlika je več kot očitna.

Slika 2: Primerjave ukrajinskih beguncev in beguncev z Bližnjega vzhoda (Sekulović 74)

Primerjava med begunci iz Ukrajine in Bližnjega vzhoda je v Mladini in Sobotni prilogi drugačna. Predvsem so primerjali evropski odnos do ukrajinskih in drugih beguncev. Poudarili so sicer, da so nam Ukrajinci blizu in da jim moramo pomagati, a so večkrat kritizirali odnos, ki ga imajo evropske države do ostalih beguncev, saj so do njih pogosto rasistične. Komentar slovenske vlade (kasneje izbrisan) o podobnosti med Slovenci in Ukrajinci so v Sobotni prilogi komentirali: Ukrajinski begunci so Evropejci, v evropskem kulturnem, verskem in zgodovinskem smislu. Zamolčana je oznaka: v rasnem smislu. Saj našteje oznake (kultura, vera, zgodovina) implicitno označujejo rasno razliko.» (Hribar 14)

Očitne so razlike med poročanjem Mladine in Sobotne priloge v primerjavi z Demokracijo. V prvih dveh (predvsem v Mladini) so pogosto kritizirali slab odnos in ksenofobijo do beguncev, ki se pojavlja v Evropi. Po drugi strani so se v Demokraciji osredotočili na negativne posledice priseljevanja in varnostno ogroženost držav, v katere prihajajo begunci. Te ugotovitve so v skladu z politično naravnostjo medijev. Liberalna naravnost poudarja enakopravnost in strpnost v družbi (tudi do beguncev vseh narodnosti), konservativna pa ohranjanje tradicionalne družbe, ki naj bi jo množično priseljevanje beguncev druge vere in kulture ogrožalo. Po drugi strani nam je Ukrajina država, ki nam je kulturno bližje, zato ima predvsem Demokracija do njihovega priseljevanja večje razumevanje.

O različnosti poročanja o enih in drugih beguncih kaže tudi odsotnost nekaterih tem leta 2022, o katerih so poročali leta 2015. To so: varnost in varovanje mej, negativne posledice množičnega priseljevanja, tihotapstvo, razmere v slovenskih obmejnih krajih in neoliberalizem kot povzročitelj begunske krize.

5.4 Drugi kriterij: stališča do beguncev

V tabeli 4 so v štirih skupinah prikazana stališča do beguncev in kolikokrat ter v kolikšnem deležu vseh člankov posameznega medija so se pojavljala v obdobju od septembra do novembra 2015. Nekateri članki so omenjali več vidikov begunske krize in zato zavzeli dve stališči naenkrat, zato se skupno število pojavljenih stališč v tabeli ne ujema s skupnim številom člankov.

STALIŠČE	MLADINA	DEMOKRACIJA	SOBOTNA PRILOGA
begunci kot žrtve	39 (98 %)	2 (5 %)	20 (91 %)
begunci kot priložnost	2 (5 %)	/	1 (5 %)
begunci kot nevarnost	/	21 (57 %)	/
begunci kot breme	6 (15 %)	17 (46 %)	1 (5 %)

Tabela 4: Pojavljanje različnih pojmovanj beguncev od septembra do novembra leta 2015.

V Mladini in Sobotni prilogi so bili begunci v člankih največkrat prikazani kot žrtve slabih življenjskih razmer in situacije, v kateri so se znašli, evropske ksenofobije ter neprimerne ravnanja politike in policije. Večkrat je bilo poudarjeno, da so begunci ljudje, ki doživljajo lastne stiske in so se znašli v težkih razmerah. Predvsem pa se za takšno življenje niso odločili sami: »Begunci pa se na svoj križev pot niso odpravili prostovoljno.« (Novak 57) Boštjan Videmšek se je v članku Hitrost teme, v katerem je pisal o neprimernem spopadanju z begunsko krizo v Evropski uniji, vprašal »Kaj, za vruga, imajo s tem ubogi begunci?« (Videmšek 1)

V večini člankov so avtorji kazali razumevanje do beguncev in njihove situacije – Bernard Nežmah je v članku Nova mestna oblačila pisal o beguncih, ki prinašajo dobiček tihotapcem, zapisal: »Seveda to ne spremeni prebežnikov iz žrtev v agente, biti begunec ni stvar preračunljivosti, ampak posledica obupa, ne glede, kdo na njihov račun kuje dobiček.« (Nežmah 16)

Večkrat so avtorji opozorili tudi na problem dehumanizacije: »... skovanke, kot je »*begunska kriza*« in »*val beguncev*« so vzete iz besednjaka naravnih pojavov. Te besede ustvarjajo videz nečesa nepremagljivega, katastrofo – dehumanizirajo ljudi, ki prihajajo.« (Mekina 24)

Kljub problematičnosti pa so bili izrazi, ki so podobni omenjenima v citatu, pogosto uporabljeni v vseh treh medijih.

Dvakrat se je v Mladini pojavil prikaz beguncev kot priložnost; kot koristna delovna sila (Lorenci 17) in za večanje števila prebivalstva – »človeški dotok.« (Lorenci 17)

Šestkrat pa so bili predstavljeni kot breme za Slovenijo in EU, ki sta morali poskrbeti za njihovo vključitev v družbo, in prostovoljce ter humanitarne delavce, ki jim pomagajo.

Tudi v Demokraciji so bili begunci večkrat predstavljeni kot breme, saj ima Evropa omejeno zmožnost sprejemanja prebežnikov in ti zanje predstavljajo težavo. Pogosto so o njih pisali kot o *migrantskem valu*, *toku* in *trumah*, s čimer so poleg dehumanizacije poudarili tudi množičnost prihoda beguncev in migrantov. Gregor Preac je v članku Humanitarstvo, migrantstvo in samodestrukcija Nemcev pisal, da begunci predstavljajo še dodatno breme, ker so za svoje težave krivi sami, saj naj bi bili pasivni in ne bi imeli odnosa do tujih običajev, hrane, materialnosti, zakonodaje. Tu je dobro razvidna stereotipizacija beguncev. (Preac 15)

V člankih Demokracije sicer prevladuje stališče, da so begunci za Evropo in Slovenijo nevarni, torej da žrtve niso begunci, ampak evropsko prebivalstvo. Takšno stališče se v Mladini in Sobotni prilogi ni pojavilo. V člankih so bili begunci pogosto stereotipno predstavljeni kot naslini in necivilizirani, izpostavljajo, da prinašajo številne bolezni. Predvsem pa je bilo večkrat zapisano, da begunci prihajajo z namenom destabiliziranja Evrope. Na takšno stališče do beguncev kažejo tudi njihova poimenovanja v člankih: *ilegalni prebežniki*, *osebe iz držav tretjega sveta*, *neidealni ljudje* in celo *tujerodna drhal*.

Predvsem v Demokraciji je prisoten *mi-diskurz*, delitev na *nas* (Evropejce) in *njih* (begunce). Begunce so največkrat predstavili kot breme in celo nevarnost za Evropejce. Vloga žrtve je tu pripisana Evropejcem, ne beguncem kot v ostalih dveh medijih. Pogosto so pri poimenovanju beguncev uporabljali negativne in žaljive izraze. Teh v Mladini in Sobotni prilogi ni bilo veliko, vendar pa so vsi trije mediji (slednja dva sicer manj) uporabljali izraze, ki dehumanizirajo begunce, kot sta *begunski val* in *tok*, ki begunce zrelativizirata na maso, za katero se zdi, da ni sestavljena iz posameznikov.

V tabeli 5 so v enakih štirih skupinah prikazana stališča do beguncev iz Ukrajine in kolikokrat ter v kolikšnem deležu vseh člankov posameznega medija so se pojavljala.

STALIŠČE	MLADINA	DEMOKRACIJA	SOBOTNA PRILOGA
begunci kot žrtve	10 (100 %)	13 (100 %)	3 (100 %)
begunci kot priložnost	/	3 (23 %)	/
begunci kot breme	/	/	/
begunci kot nevarnost	/	/	/

Tabela 5: Pojavljanje različnih pojmovanj beguncev od septembra do novembra leta 2022.

Pri stališčih medijev do beguncev iz Ukrajine je najbolj očitna razlika to, da nikjer niso predstavljeni kot breme ali nevarnost. Najpogosteje so bili v vseh treh medijih predstavljeni kot žrtve. Poudarjali so, da so begunci civilisti, ljudje v stiski in da bežijo predvsem ženske in otroci.

V Demokraciji so bili trikrat predstavljeni kot priložnost za evropske države, saj so si s prebivalci ostalih evropskih držav precej podobni in se tako lažje vključijo v družbo. Zato se v Evropi zaposlujejo in na drugačne načine pomagajo družbi – omenjen je primer, ko so na ukrajinski begunci na Poljskem kot prostovoljci čistili javne površine. (Sekulović 56)

Mi-diskurzu so se pri poročanju o ukrajinskih beguncih izogibali vsi trije mediji, v Demokraciji pa so ga še namerno zmanjševali s poudarjanjem povezanosti in podobnosti med Ukrajinci in ostalimi Evropejci. Negativnih izrazov v povezavi z begunci niso uporabljali, hkrati pa so jih s poudarjanjem njihovih stisk in sestave (ženske in otroci) tudi manj dehumanizirali in približali bralcem.

Razlike v poročanju o ukrajinskih beguncih in beguncih z Bližnjega vzhoda temeljijo tudi na evrocentризmu in slovenskem nacionalizmu, o katerih sva pisali v prvem poglavju. Ker je za evrocentризem značilno razmišljanje iz evropske perspektive in predstavljanje Evrope kot središče v mednarodnih odnosih in družbenih dinamikah, je pričakovano, da se bo prebivalstvo lažje poistovetilo z begunci iz Ukrajine, ki je evropska država, kar mediji z bolj pozitivno naravnanim stališčem do njih še dodatno spodbujajo. Predvsem v poročanju demokracije se kaže tudi slovenski nacionalizem, saj so bili bolj naklonjeni tistim beguncem (ukrajinskim), ki naj bi bili bolj podobni Slovencem.

5.5 Tretji kriterij: osebne zgodbe

V tabeli 6 je prikazana pogostost pojavljanja osebnih zgodb pri posameznem mediju od septembra do novembra 2015.

INDIVIDUALNE ZGODBE	MLADINA	DEMOKRACIJA	SOBOTNA PRILOGA
begunci	7	/	8
prostovoljci	2	1	/
pisci	2	1	9
politiki	/	1	/

Tabela 6: Pojavljanje osebnih zgodb pri poročanju o beguncih od septembra do novembra leta 2015.

V Mladini so se največkrat pojavile osebne zgodbe beguncev. Najpogosteje so bili prikazani kot žrtve, ki se soočajo z ogromno stiskami in izzivi. Osebne zgodbe so pogosto zajemale tudi zgodbe otrok, kot je na primer Kratka sapa Aylanovega diha (Bauk 27), kjer je opisana tragična usoda šestletnega dečka, katerega truplo je naplavilo na obalo, ko je v poskusu prečkanja Sredozemskega morja utonil. V samem članku je podana fotografijo trupla z eno Banksyevih največjih umetnin – Deklico z balonom, ki prav tako predstavlja žrtev vojne, v ozadju. Tako medij na pretresljiv način poudari posledice vojnih grozot in izpostavi najbolj ranljive žrtve – otroke. Na ta način želijo v javnosti vzbuditi empatijo, predvsem tistih bralcev, ki se jih samo poročanje o begunski krizi ne dotakne.

V članku Pričevanja beguncev (Valenčič 27) v Mladini je bilo posebej predstavljenih več beguncev in njihovih osebnih zgodb: »rodil sem se v dobri družini, oče je inženir, mama pa gospodinja ter živim v enem izmed najlepših mest na Bližnjem vzhodu« pravi takrat 28-letni Ahmed, ki je do pred kratkim opravljal službo odvetnika. »Če hočeš opravljati to delo, potrebuješ državo, nekakšno pravno oblast« pojasni in doda: »v Alepu tega ni.« Omenil je še, da ga vsako jutro preplavljajo skrbi ali se bo zvečer vrnil nazaj domov živ, medtem ko bi moral razmišljati o grajenju svojega življenja ter družine. Ahmed seveda ni edini. Podoben primer je Mohamed, 23-letni diplomirani farmacevt iz Homsa v Siriji, ki je na begu z mladoletno sestro.

V Sobotni prilogi so se kar devetkrat pojavile osebne zgodbe pisca člankov (novinarja) Boštjana Videmška, ki je bil z begunci veliko v stiku, ko je poročal s terena, in je zato v svoje pripovedi vključil njihove osebne zgodbe. Zelo podobna prejšnji zgodbi je članek kjer bralcem predstavi mladega študenta arhitekture v Alepu, Ahmada. Ta je pred vojno v svoji domovini živel nadpovprečno življenje ter bi v Sloveniji predstavljal srednji sloj ljudi. S tem želi bralcem spodbuditi razumevanje, da v Evropo prihajajo tudi ljudje, ki imajo nek ugleden status v svoji državi.

Izstopal je tudi članek z naslovom Vzoredni svet za otroke vojne, kjer je avtor predstavil doktorskega študenta na oddelku za sociologijo ljubljanske filozofske fakultete, ki je svoj čas preživel v Siriji ter opazoval igro begunskih otrok. Med samim opazovanjem je zaznal, da se otroci med igro nasilno spravljajo na najmlajšega med njimi. Z namenom da bi otroke skušal odtegniti od nasilnih misli in dejanj, ki so še kako prisotna v njihovem vsakdanu zardi vojnega stanja, je ustvaril projekt Jakob. V članku je očitna implementacija študentovega znanja v praksi, kar tudi bralcem sporoča, da je za napredek v družbi potrebno ukrepati.

Medtem ko je večina člankov z osebnimi zgodbami govorila o beguncih kot žrtvah in izobraženih ljudeh, se je v Sobotni prilogi pojavila tudi osebna zgodba tihotapca. Ko govorimo o tihotapstvu, se največkrat pogovarjamo o problematičnosti njihovega dela ter jih prikažemo kot negativce. V članku Tihotapski bazar človeške tragedije je predstavljena osebna zgodba neimenovanega tihotapca, ki je novačil nove begunce, ki so vsak dan prihajali na trg pred glavno železniško postajo v Izmirju. Avtor je do neke mere izkazal razumevanje do tihotapcev in sočustvovanje z njimi. Tihotapec, ki je tudi sam begunec, je dejal, da se ima za humanitarnega in zelo poštenega človeka, ki želi le pomagati ostalim beguncem. Poleg tega, da članek v bralcu vzbudi sočustvovanje z osebo, ga hkrati spodbudi, naj nekaterih dejanj beguncev ne obsoja prehitro, saj se v mnogih primerih izkaže na prvi pogled neprimerno dejanje kot edina rešitev za posameznika v stiski.

V Demokraciji in Mladini sta se pojavila dva primera osebnih zgodb prostovoljke in prostovoljcev. Članka sta si vsebinsko precej podobna. V enem od člankov je bila izpostavljena predvsem preobremenjenost in odgovornost, ki pade na prostovoljce, gasilce, policijo, vojsko, humanitarne in zdravstvene delavce. Poudarila je, da je kljub razmeram, ki vladajo in niso najbolj idealne, potrebno razumeti tudi begunce ter situacije, v katerih so se znašli. Po drugi strani je ista avtorica v članku o delu z begunci pisala na bolj optimističen način (delo z njimi je prijetno).

V članku Brežice pod bremenom migrantov (Kocjan 18) iz Demokracije so bile predstavljene osebne zgodbe slovenskih politikov, predvsem s konservativnega političnega pola (SDS), ki so se na prošnjo župana Ivana Molana odpravili na teren na mejni prehod Rigonce. Omenjali so, da se nihče od ostalih političnih strank ni udeležil pregleda stanja na terenu, dan za njimi naj bi prišel takratni predsednik države Borut Pahor. Poslanka SDS Anja Bah Žibert je opisala stanje na mejnem prehodu Dobova kot nevzdržno. Slovenski policisti so ob nudenju humanitarne pomoči in vzdrževanju javnega reda in miru delali prekomerno, tudi 12 ur in več. Vaščani so bili z razmerami sila nezadovoljni, za begunci so ostali odpadki, odvržena oblačila, zažgali naj bi celo šotore. Anja Bah Žibert v svojem poročanju še poudarja da ob pogovoru z begunci ni zaznala hvaležnosti z njihove strani, zgolj negotovanje in pritoževanje nad delom slovenskih policistov. Poudarjala je preobremenjenost predstavnikov človekoljubnih organizacij in da se izgorelost in nepripravljenost zelo opaža.

V tabeli 7 je prikazana pogostost pojavljanja osebnih zgodb pri posameznem mediju od marca do maja 2022.

INDIVIDUALNE ZGODBE	MLADINA	DEMOKRACIJA	SOBOTNA PRILOGA
begunci	3	1	1
prostovoljci	2	/	/
pisci	1	/	/

Tabela 7: Pojavljanje individualnih zgodb pri poročanju o beguncih od marca do maja 2022.

V vseh treh medijih so se v tem obdobju pojavile osebne zgodbe beguncev. V enem izmed člankov v Demokraciji poročajo o skupini devetih ukrajinskih beguncev, ki so jih namestili v počitniško hišo pri Stični. Skupina se je hitro integrirala v okolje, povedali so, da so najstarejšega otroka domačini povabili na trening nogometa, vseeno pa s skupino ostaja strah pred vojno in za svojce, ki so ostali v domovini.

V vseh treh medijih so večino poročanja o osebnih zgodbah predstavljale zgodbe upokojencev, mater in otrok. Ena izmed osebnih zgodb, ki je izpostavljena v Mladini, je zgodba Olene, 60-letnice, ki je pobegnila iz Kijeva, skupaj z dvema vnukoma, psom in mačko. O poti je povedala: »Zadnjih 15 kilometrov pred mejo smo prehodili peš, zmanjkalo nam je bencina, nato smo čakali 15 ur v vrsti, a vseeno manj kot drugi, saj imajo otroci prednost.«

V obeh obdobjih so mediji izpostavljali osebne zgodbe beguncev, prostovoljcev in piscev, ki so si sami ogledali situacijo, leta 2015 pa še slovenskih politikov.

Vsi poročevalci (pisci, prostovoljci, politiki) razen Anje Bah Žibert, poslanke konservativne stranke SDS, so znotraj svojih zgodb omenjali tudi zgodbe beguncev, s katerimi so bili v stiku, in na ta način bralcem približali njihove osebne zgodbe. Največkrat so se osebne zgodbe pojavljale tako, da so jih delili begunci sami, s čimer so jim mediji omogočili vstop v medijski prostor ter njihov osebni vidik na situacijo (tudi s pomočjo zgodb ostalih poročevalcev) približali bralcem.

Tako v letu 2015 kot v 2022 so med osebnimi zgodbami prevladovale zgodbe beguncev, pri čemer so pri sirskih beguncih pogosto izpostavili njihovo izobraženost in vsakodnevno življenje pred izbruhom vojne. Pri ukrajinskih beguncih so se pojavljale samo osebne zgodbe žensk in upokojencev, s katerimi so bežali še otroci, moški pa so morali ostati v Ukrajini. Pri zgodbah Ukrajincev večinoma niso omenjali izobrazbe in njihovega življenja pred izbruhom vojne, ampak so jih, skozi pripovedi o begu iz domovine, na splošno poskušali prikazati v pozitivni luči.

6 Razprava

Pred začetkom raziskovanja sva postavili hipotezo:

Mediji o ukrajinskih beguncih poročajo bolj naklonjeno kot o beguncih iz Sirije in Bližnjega vzhoda.

Raziskali sva jo na podlagi treh kriterijev.

6.1 Kriterij 1: Teme, o katerih poročajo mediji

Prvi kriterij so bile teme, ki se pojavljajo v posameznih tiskanih medijih. Podhipoteza, ki se navezuje na ta kriterij, je:

Z begunci povezane teme v medijih so bolj naklonjene ukrajinskim kot sirskim beguncem.

Teme, ki so se pojavljale v obeh časovnih obdobjih, so:

- **odnos do beguncev:** pri tem so se mediji osredotočili predvsem na odnos Slovencev, politike in politikov ter obmejne policije do beguncev,
- **solidarnost:** v analiziranem obdobju leta 2022 so mediji solidarnost pogosteje spodbujali in hvalili solidarna dejanja kot v 2015,
- **spopadanje Slovenije z begunsko krizo:** v analiziranem obdobju leta 2015 so mediji slovensko spopadanje z begunsko krizo kritizirali, v 2022 pa so ravnanje države večkrat pohvalili,
- **spopadanje držav EU z begunsko krizo:** v analiziranem obdobju leta 2015 so mediji večinoma pisali o Nemčiji, Švedski, Madžarski in Avstriji (na njihove politike so imeli mediji različne poglede, ki so bili odvisni od politične usmerjenosti) v letu 2022 pa so večinoma pisali o Poljski in Madžarski (kritike delovanja držav se tu niso pojavljale),
- **ksenofobija:** opazili sva poročanje medijev o ksenofobiji zlasti v zvezi s sirskimi begunci in begunci drugih narodnosti, manj pa v zvezi z ukrajinskimi begunci,
- **ekonomski migranti:** predvsem v Mladini so do ekonomskih migrantov kazali razumevanje, v Demokraciji pa so jih predstavljali negativno,
- **prostovoljstvo:** v analiziranem obdobju leta 2015 je večina medijev poročala o preobremenjenosti prostovoljcev, medtem ko je bilo leta 2022 prostovoljstvo pri delu z ukrajinskimi begunci prikazano kot nekaj pozitivnega in zaželenega.

Razlike, ki sva jih opazili pri temah, o katerih so poročali mediji leta 2015, 2022 pa ne, so: **tihotapstvo** (ki v času množičnega priseljevanja iz Ukrajine, ki je evropska država, ni predstavljalo velikega problema), **razmere v slovenskih obmejnih krajih** (ti leta 2022 niso bili na udaru), **varnost in varovanje mej** ter **negativne posledice množičnega priseljevanja**. Prav odsotnost zadnjih dveh, ki sta do beguncev naravnani negativno, v letu 2022 dokazuje, da mediji ukrajinskih beguncev niso predstavljali kot grožnjo ali težavo, ampak so celo izpostavljali koristi, ki jih prinašajo s seboj (npr. enostavna vključitev v družbo in s tem

zaposlovanje v evropskih državah ter izvajanje družbenokoristnih del). Torej so bili bolj naklonjeni ukrajinskim beguncem.

Po drugi strani pa sta se leta 2022 pojavili novi temi: **primerjava ukrajinskih beguncev z ostalimi Evropejci** (poudarjajo podobno kulturno okolje, vrednote in način življenja, zaradi česar lažje sobivajo s prebivalci držav, v katere so pribežali) in **primerjava ukrajinskih beguncev z begunci drugih narodnosti**. V Mladini in Demokraciji so sicer večkrat kritizirali rasizem do beguncev drugih držav v primerjavi z ukrajinskimi, vseeno pa so spodbujali solidarnost in pomoč beguncem. V Demokraciji so razlike med obojimi pripisovali drugačni sestavi beguncev (zlasti ženske in otroci) in namenu bežanja v Evropo. Večkrat so pisali o ukrajinski hvaležnosti in sovražnem odnosu beguncev z Bližnjega vzhoda do Evropejcev.

Razlika v poročanju je bila najbolj očitna pri Demokraciji, ki je kot konservativni medij že v osnovi manj naklonjena migracijam. Zanimivo je, da do beguncev iz Ukrajine niso kazali samo razumevanja, ampak so jih v člankih celo podpirali in jim pripisovali pozitivne lastnosti. Mladina in Sobotna priloga sta že do beguncev iz tretjega sveta izkazovali razumevanje, vseeno pa so se pri temah, o katerih so poročali v letu 2022, pokazale razlike v primerjavi z letom 2015, ki kažejo na večjo naklonjenost ukrajinskim beguncem.

Glede na ugotovitve pri prvem kriteriju sva prvo podhipotezo potrdili.

6.2 Kriterij 2: Stališča do beguncev

Drugi kriterij so bila stališča posameznih medijev do beguncev. Ta nam naklonjenost beguncem prikažejo z načinom obravnave beguncev. Podhipoteza, ki se navezuje na ta kriterij, je:

Do ukrajinskih beguncih imajo mediji bolj pozitivno stališče kot do sirskih.

Pri tem kriteriju so bile razlike precej opazne. Leta 2015 so bili begunci prikazani kot žrtve, priložnost, nevarnost in breme. Najpogosteje so bili prikazani kot žrtve. V Demokraciji so bili kot žrtve prikazani samo v primerjavi z ekonomskimi migranti, ki naj bi begunsko krizo izkoriščali, v Mladini in Sobotni prilogi pa so do beguncev bolj pogosto kazali razumevanje. Na drugem mestu po pogostosti je bil prikaz beguncev kot breme za države gostiteljice – v vseh treh medijih skupaj kar štiriindvajsetkrat, največkrat v Demokraciji. Kot nevarnost so bili predstavljeni samo v Demokraciji, kot priložnost (sicer najredkeje) pa v Mladini in Sobotni prilogi. Po drugi strani leta 2022 ukrajinski begunci niso bili nikoli predstavljeni kot breme ali nevarnost. Do njih so torej imeli samo pozitivna stališča.

Ta razlika se je kazala v izrazih, ki so jih mediji uporabljali: tako so npr. leta 2015 begunce v Demokraciji imenovali *ilegalni prebežniki, osebe iz držav tretjega sveta, neidealni ljudje* in celo *tujerodna drhal*. Takšni izrazi prikazujejo prikrito in v nekaterih primerih tudi odkrito diskriminatorno poročanje. Leta 2022 so uporabljali povsem drugačne izraze, npr. *ljudje v stiski* in *civilisti*. V vseh treh medijih so bili leta 2015 pogosteje uporabljeni izrazi, ki begunce dehumanizirajo. Zaradi tega jih bralci ne dojemajo kot posameznike, ki so človeška bitja, ampak samo kot del večje skupine. Takšni izrazi so bili npr. *begunski* ali *migrantski tok, val*,

trume. V Mladini so problematičnost takšnih izrazov tudi izpostavili, kljub temu pa so jih v vseh treh medijih uporabljali. Pri poročanju o ukrajinskih beguncih takšnih izrazov praviloma niso uporabljali, hkrati pa jih s poudarjanjem njihovih stisk in sestave (ženske, otroci in starejši) niso dehumanizirali, ampak so jih bolj približali bralcem.

Ti izrazi in pogosto stereotipno prikazovanje bližnjevzhodnih beguncev (predvsem v Demokraciji) kot nasilnih, neciviliziranih in nespoštljivih do evropske kulture kažejo na prisotnost *mi-diskurza* v medijskem poročanju o beguncih. S tem jih še oddaljijo od bralcev, saj se je z *njimi*, kot so begunci z Bližnjega vzhoda predstavljeni, težje poistovetiti. Po drugi strani *mi-diskurza* pri poročanju o beguncih iz Ukrajine skoraj ni, saj so zelo poudarjene podobnosti in povezanost med Ukrajinci in ostalimi Evropejci.

Razlika v poročanju Mladine in Sobotne priloge v obeh obdobjih je sicer manjša kot pri Demokraciji, kljub temu pa se zdi, da medijema ukrajinskih beguncev ni treba braniti kot tiste iz Sirije in drugih držav, ampak je pozitiven odnos do njih samoumeven. Bolj pogosto poudarjajo, da bi takšen odnos družba morala imeti tudi do ostalih beguncev.

Glede na ugotovitve pri drugem kriteriju sva drugo podhipotezo potrdili.

6.3 Kriterij 3: Pojavljanje osebnih zgodb

Tretji kriterij je objavljanje osebnih zgodb v posameznih medijih. Podhipoteza, ki se navezuje na ta kriterij, je:

V medijih se pojavlja več osebnih zgodb ukrajinskih kot sirskih beguncev.

Presenetljivo je bilo, da se je več osebnih zgodb pojavilo pri poročanju o sirskih beguncih. Na tak rezultat gotovo vpliva manjše število člankov iz leta 2022, vendar to ni edini razlog.

Nekonservativno usmerjena medija (Mladina in Sobotna priloga) sta sirske begunce večkrat predstavila kot žrtve. Ker jim v času množičnega priseljevanja veliko prebivalcev (zaradi drugačne kulture, navad in veroizpovedi) ni bilo naklonjenih, so ti mediji bralcem z osebnimi zgodbami želeli približati begunce iz Sirije kot ljudi z lastnimi življenjskimi zgodbami.

Tako v obdobju leta 2015 kot v 2022 so mediji poskušali s poročanjem o begunskih izkušnjah v bralcih vzbuditi sočutje in poudariti pozitivne lastnosti, predvsem izobrazbo. Predvsem v letu 2015 so mediji, ki so pisali o osebnih zgodbah beguncev, s poudarjanjem izobraženosti in sposobnosti posameznikov želeli bralcem sporočiti, da so bili tudi begunci, ki so prihajali iz manj razvitih držav, izobraženi in delavni ljudje, ki so žrtve vojne postali po krivici. Situacije, kot je ta, so jim omejevale možnosti do nadaljnje izobrazbe in poklicnega uspeha. Prikazali so jih tudi kot ljudi, ki bi družbi, v katero so prišli, lahko kaj doprinesli.

Ker je bilo poročanje o beguncih iz Ukrajine po prvih dveh kriterijih bolj pozitivno naravnano, se zdi, da je bil pozitiven odnos do ukrajinskih beguncev v vseh treh medijih nekaj samoumevnega, zaradi česar jim, da bi bralci še vedno sočustvovali z njimi, ni bilo treba v tolikšni meri izpostavljati njihovih osebnih zgodb in izkušenj.

Razlika v poročanju se vidi tudi pri osebnih zgodbah prostovoljcev, saj sta tako Mladina kot Demokracija v letu 2015 na splošno poročali o prostovoljstvu kot bremenu, medtem ko so ga v letu 2022 prikazali kot nekaj prijetnega in večkrat pohvalili dobro pripravljenost in organizacijo držav, ki so sprejemale begunce.

Razlika se kaže še med osebnimi zgodbami znotraj istega obdobja, in sicer za leto 2015. V Demokraciji konservativno usmerjena političarka med obiskom terena, na katerem so bili začasno nastanjeni begunci, zaznava nevhvaležnost beguncev in celotno situacijo opiše kot nevdržno. Za razliko od člankov Boštjana Videmška, ki piše za Sobotno prilogo, njeno poročanje ni vsebovalo nobene osebne zgodbe oz. pozitivnih lastnosti beguncev, ki bi jih lahko približale bralcu.

Pri analizi sva ugotovili, da so mediji pri poročanju osebnih zgodb bolj naklonjeni sirskim beguncem. Tako po številčnosti osebnih zgodb in pa tudi načinom samega poročanja o osebnih zgodbah. Pri ukrajinskih beguncih nisva zaznali osebnih zgodb, v katerih bi bila izpostavljena tudi izobrazba begunca, verjetno zato, ker je na splošno v družbi že pričakovano, da bo Evropejec izobražen.

Glede na ugotovitve pri tretjem kriteriju, sva tretjo podhipotezo ovrgli.

Na podlagi analize sta dva od treh kriterijev pokazala večjo naklonjenost beguncem iz Ukrajine v medijih. Kljub temu, da je pri tretjem kriteriju pokazalo, da so mediji bolj naklonjeni sirskim beguncem, ta kriterij ni bil dovolj močan, da bi ovrgel celotno hipotezo. Poročanja o ukrajinskih beguncih je bilo namreč količinsko bistveno manj, zato je bilo manj tudi njihovih osebnih zgodb. Poleg tega je bilo splošno mnenje o sirskih beguncih tem precej nenaklonjeno, zato sta Mladina in Sobotna priloga (za razliko od konservativno usmerjene Demokracije) pogosteje izpostavljali osebne zgodbe beguncev, da bi jih bralcem vsaj malo približali.

Na podlagi teh ugotovitev sva hipotezo (*mediji o ukrajinskih beguncih poročajo bolj naklonjeno kot o beguncih iz Sirije in Bližnjega vzhoda*) potrdili.

7 Zaključek

Mediji so pomemben del našega vsakdana. S svojim poročanjem vplivajo na mnenja posameznikov in ravnanje družbe. Zato je način poročanja še posebej pomemben v kriznih obdobjih, ko je ozračje med ljudmi bolj napeto kot sicer. Do tega lahko pride tudi v primeru begunske krize, pri kateri se odloča o življenju ljudi, ki so zaradi življenjske ogroženosti morali zapustiti svoj dom. Da se lahko s takšno krizo učinkovito spopadamo, je pomembno čim bolj verodostojno poročanje medijev in diskurz, ki ne temelji na predsodkih in stereotipih.

Meniva, da rezultati najine raziskovalne naloge dajejo vpogled v načine razlikovanja med ukrajinskimi begunci in begunci iz Sirije in Bližnjega vzhoda v medijih, kar je pomembno za razumevanje tega razlikovanja.

Za raziskavo sva uporabili metodo analize medijskega poročanja. Analizirali sva vse članke, vezane na begunce za dve obdobji – september do november 2015 (prihod beguncev iz Sirije) in marec do maj 2022 (prihod beguncev iz Ukrajine) – v treh različnih tiskanih medijih: liberalno usmerjeni Mladini, konzervativno usmerjeni Demokraciji in najmanj politično opredeljeni Sobotni prilogi, ki je tedenska priloga časnika Delo.

Z analizo sva raziskovali hipotezo:

Mediji o ukrajinskih beguncih poročajo bolj naklonjeno kot o beguncih iz Sirije ter Bližnjega vzhoda.

V okviru glavne hipoteze sva postavili tri podhipoteze:

1. *Z begunci povezane teme v medijih so bolj naklonjene ukrajinskim kot sirskim beguncem (Kriterij: teme, o katerih poročajo mediji).*
2. *Do ukrajinskih beguncih imajo mediji bolj pozitivno stališče kot do sirskih (Kriterij: Stališča do beguncev).*
3. *V medijih se pojavlja več osebnih zgodb ukrajinskih kot sirskih beguncev (Kriterij: Osebne zgodbe).*

Glede na rezultate analize sva potrdili prvo in drugo podhipotezo. Večjo naklonjenost ukrajinskim beguncem so dokazovali izbor tem, povezanih z begunci (v obdobju leta 2022 so teme prikazane bolj optimistično, o določenih negativnih temah iz obdobja 2015 v 2022 sploh niso poročali), in stališča do njih, da so mediji res bolj naklonjeni ukrajinskim beguncem (prikaz beguncev kot žrtev in priložnosti sta bila prisotna pri poročanju o ukrajinskih in sirskih beguncih, medtem ko sta se negativni stališči – prikaz beguncev kot breme in nevarnost – pojavila samo pri poročanju o sirskih beguncih). Presenetili pa so naju rezultati pri tretjem kriteriju; o sirskih beguncih je bilo izpostavljenih več osebnih zgodb, zato sva tretjo podhipotezo ovrgli.

Ker pa tretja podhipoteza v primerjavi s prvima dvema nima dovolj velike moči, da bi glavno hipotezo ovrgla, je bila ta na koncu potrjena.

Analiza je pokazala tudi veliko razliko med poročanjem v Demokraciji in v Mladini ter Sobotni prilogi. Demokracija je konservativen medij. Konservativni politični pol se zavzema za ohranitev tradicionalne družbe, zato v splošnem ni naklonjen migracijam. V člankih so veliko pisali o ogroženosti zaradi beguncev z Bližnjega vzhoda, hkrati pa so begunce iz Ukrajine skoraj brezpogojno podpirali. To kaže na odkrito in prikrito diskriminacijo v tem mediju, kar je bilo najbolj opazno pri izražanju stališč do beguncev.

Raziskavo bi v nadaljevanju lahko razširili tudi z analizo besedil v drugih vrstah medijev, npr. na televiziji in radiu, zanimiva bi bila tudi primerjalna analiza z besedili v spletnih medijih.

Med raziskovanjem sva se veliko naučili o načinih, na katere mediji ljudem predajajo sporočila o beguncih, in jih navadno, če nismo posebej pozorni, niti ne opazimo. Zdi se nama pomembno, da se zavedamo vpliva, ki ga ima takšno poročanje na našo družbo – (ne)strpnost prebivalcev, politike o sprejemanju beguncev in njihovo vključevanje v družbo. Zato meniva, da bi morali medijsko pismenost, in s tem boljše razumevanje medijskega poročanja, spodbujati tudi v okviru izobraževalnega sistema.

8 Viri in literatura

8.1 Viri

- Abe, Nicola, idr. »Srčna dama (Angela Merkel)«. *Mladina*, št. 39, 2015, str. 28-32.
- Amann, Melania, idr. »Država brez vajeji«. *Mladina*, št. 44, 2015, str. 32-35.
- Badalič, Vasja. »Ko se vrnemo bomo živeli v šotoru. A tisto je vsaj naša zemlja«. *Sobotna priloga*, št. 40, 2015, str. 12-13.
- Bauk, Dino. »Kratka sapa Aylanovega zadnjega diha«. *Mladina*, št. 38, 2015, str. 27.
- Berlec, Metod. »Migranti kot orožje«. *Demokracija*, št. 44, 2015, str. 3.
- Berlec, Metod. »Migrantska kriza in lobiji«. *Demokracija*, št. 45, 2015, str. 3.
- Berlec, Metod. »Napadene vrednote zahoda«. *Demokracija*, št. 46, 2015, str. 3.
- Berlec, Metod. »Ogroženi so temelji Evrope«. *Demokracija*, št. 36, 2015, str. 3.
- Berlec, Metod. »Pravi vzrok celotne migrantske krize je totalitarna islamska vera«. *Demokracija*, št. 44, 2015, str. 39-43.
- Berlec, Metod. »Recept za katastrofo«. *Demokracija*, št. 43, 2015, str. 3.
- Berlec, Metod. »Se bliža vladavina drhali?«. *Demokracija*, št. 47, 2015, str. 3.
- Berlec, Metod. »Ustavimo migrantsko norijo!«. *Demokracija*, št. 38, 2015, str. 3.
- Blažič, Gašper, idr. »Evropa pred izzivom stoletja«. *Demokracija*, št. 36, 2015, str. 10-14.
- Blažič, Gašper. »Cerarjeva vlada izgubila nadzor je to priložnost za očiščenje Slovenije?«. *Demokracija*, št. 44, 2015, str. 10-15.
- Blažič, Gašper. »Duh je ušel iz evropske steklenice«. *Demokracija*, št. 38, 2015, str. 10-14.
- Blažič, Gašper. »Dva povsem različna shoda«. *Demokracija*, št. 40, 2015, str. 62-63.
- Blažič, Gašper. »Grenka resnica o migrantih«. *Demokracija*, št. 39, 2015, str. 10-15.
- Blažič, Gašper. »Je učinkovitost zahoda odpovedala«. *Demokracija*, št. 37, 2015, str. 7.
- Blažič, Gašper. »Peklenski krog migrantske norije«. *Demokracija*, št. 45, 2015, str. 10-14.
- Blažič, Gašper. »Slovenija v kleščah migrantov in nesposobne Cerarjeve vlade«. *Demokracija*, št. 43, 2015, str. 10-15.
- Blažič, Gašper. »Stresni test za evropsko unijo«. *Demokracija*, št. 40, 2015, str. 10-13.
- Capuder, Andrej. »Peta kolona«. *Demokracija*, št. 44, 2015, str. 9.
- Cerjak, Urban, idr. »Migrantski val pljusnil v Slovenijo«. *Demokracija*, št. 39, 2015, str. 16-18.

Deggevid, Markur. »Pred zlomom«. *Mladina*, št. 45, 2015, str. 26-27.

Doupona, Marjeta. »Stala sredi polja, mlada oba«. *Mladina*, št. 44, 2015, str. 25-26.

Grimš, Branko. »Imamo pravico do varnosti«. *Demokracija*, št. 44, 2015, str. 20-21.

Grimš, Branko. »Vrednota varnosti. *Demokracija*«. št. 38, 2015, str. 20-22.

Hribar, Spomenka. »Drugi pogled«. *Sobotna priloga*. št. 15, 2022, str. 14–15.

Janša, Janez. »Konec Evrope«? *Demokracija*, št. 48, 2015, str. 14-15.

Janša, Janez. »Rešitve za begunsko krizo«. *Demokracija*, št. 36, 2015, str. 15.

Janša, Petra. »EPP za zavarovanje meja EU«. *Demokracija*, št. 44, 2015, str. 16-19.

Jež, Boris. »Narobe zastave, narobe ljudje«. *Sobotna priloga*, št. 48, 2015, str. 21.

Johnson – Debeljak, Erica. »Kot kaplja krvi na sveži rjuhi«. *Mladina*, št. 46, 2015, str. 26-27.

Kalc Furlanič, Lea. »Na varnem v okolici Bohinjske Bistrice«. *Demokracija*. št. 13, 2022, str. 34–35.

Keber, Dušan. »Sprejmimo begunce v svoj dom«. *Sobotna priloga*, št. 9, 2022, str. 2.

Kocjan, Vida. »Brežice pod bremenom migrantov«. *Demokracija*, št. 44, 2015, str. 32–34.

Kocjan, Vida. »Brežice: z dnevnimi prihodi migrantov najbolj obremenjena občina«. *Demokracija*, št. 45, str. 34-32.

Kocjan, Vida. »Migranti, ograje, opozorila«. *Demokracija*, št. 47, 2015, str. 32-33.

Kocjan, Vida. »Poleg Brežic na udaru tudi Šentilj«. *Demokracija*, št. 46, 2015, str. 32-33.

Kocjan, Vida. »Večinoma sprejemajo žičnate ograje«. *Demokracija*, št. 48, 2015, str. 32-33.

Kocjančič, Klemen. »Ali je Slovenija varnostno ogrožena«? *Demokracija*, št. 48, 2015, str. 18-21.

Kocjančič, Klemen. »Islamistični terorizem in migrant«. *Demokracija*, št. 41, 2015, str. 52- 55.

Kražmar, Barbara. »Najprej se mi je zdelo vse sivo potem pa sem sprevidel bravo v ljudeh«. *Sobotna priloga*, št. 38, 2015, str. 6-8.

Krese, Meta. »Težimo k temu, da bi ljudje živeli v normalnih stanovanjih«. *Mladina*, št. 37, 2015, str. 34-38.

Lebinger, Anže. »Ksenofobija«. *Mladina*, št. 38, 2015, str. 15

Lebinger, Anže. »Prihod beguncev«. *Mladina*, št. 37, 2015, str. 27.

Lorenci, Janko. »Na prelomnici«. *Mladina*, št. 36, 2015, str. 17.

Lorenci, Janko. »Osvoboditev«. *Mladina*, št. 41, 2015, str. 17.

Lorenci, Janko. »Pogorišča«. *Mladina*, št. 39, 2015, str. 17.

Lorenci, Janko. »Zadnji žep«. *Mladina*, št. 44, 2015, str. 17.

Lorenci, Janko. Odprto zaprti. *Mladina*, št. 47, 2015, str. 17.

Markeš, Janez. »Kako smo spremenili besednjak«. *Sobotna priloga*, št. 47, 2015, str. 7.

Markeš, Janez. »Pred vrati Armagedona«. *Sobotna priloga*, št. 45, 2015, str. 2–3.

Markeš, Janez. »Spopad z miserijem zla«. *Sobotna priloga*, št. 37, 2015, str. 1

Markeš, Janez. »Kje se napaja begunski problem«. *Sobotna priloga*, št. 42, 2015, str. 11.

Markeš, Janez. »Ko zagori ugasla bakla«. *Sobotna priloga*, št. 41, 2015, 7.

Markeš, Janez. »Mali avto in begunci«. *Sobotna priloga*, št. 40, 2015, str. 1.

Markeš, Janez. »Skrivnost, ki je stara kot svet«. *Sobotna priloga*, št. 49, 2015, str. 7.

Markeš, Janez. »Tu je trenutek zgodovine«. *Sobotna priloga*, št. 39, 2015, str. 7.

Mekina, Borut. »Incident v Rigoncah«. *Mladina*, št. 39, 2015, str. 24–26.

Mekina, Borut. »Grožnja? Ali ljudje?«. *Mladina*, št. 36, 2015, str. 24–25.

Mekina, Borut. »Za železno zaveso«. *Mladina*, št. 43, 2015, str. 18–22.

Miheljak, Vlado. »Opeka za begunce«. *Mladina*, št. 43, 2015, str. 17.

Miheljak, Vlado. »Pričevalci«. *Mladina*, št. 44, 2015, str. 6

N' toko. »Ekonomski migranti, raus!«. *Mladina*, št. 39, 2015, str. 27.

Nežmah Bernard. »Onkraj spontane samoumevnosti«. *Mladina*, št. 36, 2015, str. 16.

Nežmah, Bernard. »Hvalnica mizerije«. *Mladina*, št. 38, 2015, str. 16.

Nežmah, Bernard. »Nova mestna oblačila«. *Mladina*, št. 39, 2015, str. 16.

Novak, Maja. »To ni dežela za logiko«. *Mladina*, št. 46, 2015, str. 57.

Opeka, Maruša. »Kot prostovoljka v zbirnem centru«. *Demokracija*, št. 45, 2015, str. 29–32.

Opeka, Maruša. »Lokalne skupnosti na pomoč ukrajinskim beguncem«. *Demokracija*, št. 18, 2022, str. 42–43.

Petrovčič, Peter. »Bi vzeli begunca k sebi?«. *Mladina*, št. 37, 2015, str. 27.

Petrovčič, Peter. »Preštevanje dlak in merjenje velikosti testisov«. *Mladina*, št. 37, 2015, str. 26–27.

Petrovčič, Peter. »So razumevajoči in so rasistični policisti«. *Mladina*, št. 48, 2015, str. 23.

Petrovčič, Peter. »Topel sprejem in hladna realnost«. *Mladina*, št. 19, 2022, str. 34–35.

Petrovčič, Peter. »Velike obljube, kruta realnost«. *Mladina*, št. 15, 2022, str. 26.

- Podkrižnik, Mimi. »Bomo na koncu vsi obdani z žičnatimi ograjami? Ali bomo raje izbrali solidarnost«. *Sobotna priloga*, št. 37, 2015, str. 12-13.
- Preac, Gregor. »Humanitarstvo, migrantstvo in samodestrukcija Nemcev«. *Demokracija*, št. 45, 2015, str. 15.
- Przemysl, Piotr Malinowski. »Meja EU, meja med mirom in vojno«. *Mladina*. <https://www.mladina.si/214479/meja-eu-meja-med-mirom-in-vojno/>. Citirano 28. 1. 2024.
- Puck, Klemen. »V Ukrajini sledi " druga faza spopadov"«. *Demokracija*, št. 14, 2022, str. 66–67.
- Puhl, Jan. »Očetovski vodja«. *Mladina*, št. 38, 2015, str. 42-43.
- Repovž, Gregor. »Misionarji miru«. *Mladina*, št. 45, 2015, str. 19-22.
- Sekulović, Andrej, » Migranti iz tretjega sveta sovražniki do ukrajinskih beguncev«. *Demokracija*, št. 14, 2022, str.72–73.
- Sekulović, Andrej. »Države, ki sprejemajo Ukrajince, se soočajo z očitki o »dvojnih standardih««. *Demokracija*, št. 21, 2022, str. 56–57.
- Sekulović, Andrej. »Razlika med ukrajinskimi begunci in migranti tretjega sveta«. *Demokracija*, št. 10, 2022, str. 74–75.
- Sekulović, Andrej. »Ukrajinski begunci na Poljskem in sprenevedanje levih medijev«. *Demokracija*, št. 20, 2022, str. 58–59.
- Šolar, Dušan. »Mit o tavajočem muslimanu«. *Mladina*, št. 44, 2015, str. 30-31.
- Štefančič, Marcel, jr. »Koalicija sebičnih«. *Mladina*, št. 38, 2015, str. 24-26.
- Štefančič, Marcel, jr. »Potovanje preteklih: Zakaj Evropa ne sme pustiti, da bi begunce sortiral Bog, kaj šele trg«. *Mladina*, št. 36, str. 19–23.
- Štefančič, Marcel, jr. »Preden se znoči«. *Mladina*, št. 40, 2015, str. 24–27.
- Štefančič, Marcel, jr. »Zaton Zahoda.« *Mladina*, št. 13, 2022, str. 44-47.
- Štefančič, Marcel. »Marš smrti«. *Mladina*, št. 44, 2015, str. 18-24.
- Štuhec, Ivan. »Begunci ante portas«. *Demokracija*, št. 36, 2015, str. 9.
- Tamas – Miklos, Gaspar. »Pomen begunske krize«. *Mladina* št. 43, 2015, str. 40-42.
- Trampuš, Jure. »Kriminalizacija pomoči«. *Mladina*, št. 39, 2015, str. 23
- Trampuš, Jure. »Maske so padle«. *Mladina*, št. 40 , 2015, str. 28–29.
- Trampuš, Jure. »Mi begunci«. *Mladina*, št. 39, 2015, str. 18-22.
- Trampuš, Jure. »Rasizem naš vsakdanji«. *Mladina*, št. 9, 2022, str. 7.
- Trampuš, Jure. »Varuh meje«. *Mladina*, št. 46, 2015, str. 19–23.

- Trampuš, Jure. »Zapor na sončni strani Alp«. *Mladina*, št. 38, 2015, str. 19–23.
- Trampuš, Jure. »Žica odrešitve«. *Mladina*, št. 48, 2015, str. 19-21.
- Valenčič, Erik. »Pričevanja begunce«. *Mladina*, št. 44, 2015, str. 27–29.
- Vezjak, Boris. »Ali Slovenci sovražijo Ukrajince?«. *Mladina*.
<https://www.mladina.si/215193/ali-slovinci-sovrazijo-ukrajince/>. Citirano 16. 1. 2024.
- Videmšek, Boštjan. »Begunci: Gibanje za državljske pravice našega časa.« *Sobotna priloga*, št.38, 2015, str. 9.
- Videmšek, Boštjan. »Hitrost teme«. *Sobotna priloga*, št. 47, 2015, str. 1.
- Videmšek, Boštjan. »Oda radosti na makedonsko-grški meji«. *Sobotna priloga*, št. 37, 2015, str. 14-17.
- Videmšek, Boštjan. »Odsotnost države«. *Sobotna priloga*, št. 44, 2015, str. 6-8.
- Videmšek, Boštjan. »Strah«. *Sobotna priloga*, št. 45, 2015, str. 1.
- Videmšek, Boštjan. »Tihotapski bazar človeške tragedije«. *Sobotna priloga*, št.43, 2015, str. 18-20.
- Videmšek, Boštjan. »Vozni nered človeka usode«. *Sobotna priloga*, št. 10, 2022, str. 1.
- Videmšek, Boštjan. »Vzporedni svet za otroke vojne«. *Sobotna priloga*, št.41, 2015, str. 16–17.
- Videmšek, Boštjan. »Želim si le, da bi se vojna končala«. *Sobotna priloga*, št. 40, 2015, str. 8-10.
- Vidmajer, Saša. »En sam svet«. *Sobotna priloga*, št. 46, 2015, str. 1.
- Vidmajer, Saša. »Moja preteklost ne pomeni ničesar, o svoji prihodnosti pa ne morem odločati«. *Sobotna priloga*, št. 46, 2015, str. 8.
- Vogrinc, Jože. »Politični da, ekonomski ne«? *Mladina*, št. 40, 2015, str. 30-32
- Zorman, Matic. »Gahmed Džavad, begunec«. *Mladina*, št. 45, 2015, str. 23.
- Zvinrajh, Zvone. »Begunec ali migrant – kakor vam je drago, ljudje so«! *Demokracija*, št. 39, 2015, str. 20- 23.

8.2 Literatura

- Bivši predsednik. Milan Kučan na okrogli mizi upokojencev o vstopu Slovenije v EU in NATO, [https://www.bivsi-predsednik.si/up-rs/2002-2007/bp-mk.nsf/priponke/B9A903047CFF2683C1256EE70047A1A2/\\$FILE/030312-natokampanijaizola.pdf](https://www.bivsi-predsednik.si/up-rs/2002-2007/bp-mk.nsf/priponke/B9A903047CFF2683C1256EE70047A1A2/$FILE/030312-natokampanijaizola.pdf). Citirano 20. 12. 2023.

- Boréus, Kristina. »Discursive Discrimination and Its Expressions«. *Nordicom Review*, št. 22, zv. 2, 2001.
https://www.researchgate.net/publication/237753452_Discursive_Discrimination_and_Its_Expressions1. Citirano 7. 1. 2024.
- Cilj 10. Zmanjšati neenakosti znotraj držav in med njimi.* stat.si,
[https://www.stat.si/Pages/cilji/cilj-10.-zmanj%C5%A1ati-needakosti-znotraj-dr%C5%BEav-in-med-njimi/10.6-%C5%A1tevalo-prvih-pro%C5%A1enj-za-azil-\(skupaj-in-sprejetih\)-na-prebivalca](https://www.stat.si/Pages/cilji/cilj-10.-zmanj%C5%A1ati-needakosti-znotraj-dr%C5%BEav-in-med-njimi/10.6-%C5%A1tevalo-prvih-pro%C5%A1enj-za-azil-(skupaj-in-sprejetih)-na-prebivalca). Citirano 21. 1. 2024.
- Drame, Ines. »Odnosno strukturirana medijska realnost kot posebna realnost.« *Teorija in praksa letnik 29*. številka 9/10, 1992, str. 849–859.
- Erjavec, Karmen, idr. Mi o Romih: *Diskriminatorni diskurz v medijih v Sloveniji*. Open society institute-Slovenija, 2000.
- Geografski terminološki slovar, <https://isjfr.zrc-sazu.si/sl/terminologisce/slovarji/geografski/iskalnik?iztocnica=nacional%C3%ADze>. Citirano 20. 12. 2023.
- Gornik, Barbara. »Strpnost do nestrpnosti ali kako pomembne so vrednote nacionalizma in ideja človekovih pravic«. *Zbornik povzetkov različni obrazi migracij*, 2016, str. 9–10.
- Slovar slovenskega knjižnega jezika, druga, dopolnjena in deloma prenovljena izdaja, www.fran.si. Citirano 3. 2. 2024.
- J. Kučić, Lenart. »Mediji še vedno določajo, o čem razmišljamo«. *Sobotna priloga*. 12. 3. 2013.
- Mankoff, Jeffrey. »Russia's War in Ukraine: Identity, History, and Conflict« *CSIS*.
<https://www.csis.org/analysis/russias-war-ukraine-identity-history-and-conflict>. Citirano 23. 1. 2024.
- Martinez, Michael. »Syrian refugees: Which countries welcome them, which ones don't« *CNN*. <https://edition.cnn.com/2015/09/09/world/welcome-syrian-refugees-countries/index.html>. Citirano 21. 1. 2024.
- Odziv EU na vojno agresijo Rusije proti Ukrajini.* consilium.europa.eu,
<https://www.consilium.europa.eu/sl/policies/eu-response-ukraine-invasion/>. Citirano 23. 1. 2024.
- Pogled UNHCR: "begunec" ali "migrant" - kaj je pravilno? *Organizacija združenih narodov*.
<https://unis.unvienna.org/unis/sl/pressrels/2015/unisinf513.html>. Citirano 10. 12. 2023.
- Počkar, Mirjam in Marina Tavčar Kranjc. *Sociologija: Učbenik za sociologijo v 4. letniku gimnazijskega izobraževanja*. 1. izd., 6. natis. DZS, 2018.
- Rodgers, Lucy idr. »Syria: The story of the conflict« *BBC*. <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-26116868>. Citirano 21. 1. 2024.

- S.A., K.G. »V Ljubljani javni posvet o problematiki migracij, Janša svoj pogled predstavil v Kopru«. *rtvslo.si*. <https://www.rtv slo.si/slovenija/v-ljubljani-javni-posvet-o-problematiki-migracij-jansa-svoj-pogled-predstavil-v-kopru/695171>. Citirano 20. 12. 2023
- Puntscher Riekmann, Sonja. »The myth of European Union; v: Myths and Nationhood (ur. Geoffrey Hosking, George Schopflin)«. *Hurst&Company and School of Slavonic and East European Studies, University of London*, 1997, str. 60–71.
- Solidarnost EU z Ukrajino. *consilium.europa.eu*, <https://www.consilium.europa.eu/sl/policies/eu-response-ukraine-invasion/eu-solidarity-ukraine/#refugees>. Citirano 23. 1. 2024.
- The European Values Study (EVS). Methodology, data, documentation, <https://europeanvaluesstudy.eu/>. Citirano 20. 12. 2023.
- Glosar migracij. *The International Organization for Migration (IOM)*. https://publications.iom.int/system/files/pdf/iml_8_slo.pdf. Citirano 10. 12. 2023.
- MUN Refugee Challenge. *The UN Refugee Agency Slovenia (UNHCR)*. <https://www.unhcr.org/sites/default/files/legacy-pdf/5df9f0417.pdf>. Citirano 20. 12. 2023.
- Prosilci za azil. *The UN Refugee Agency Slovenia (UNHCR)*. <https://www.unhcr.org/si/prosilci-za-azil-2>. Citirano 12. 12. 2023.
- TVInfodrom. »Infodrom: Državlјanska vojna v Siriji.« *YouTube*, <https://www.youtube.com/watch?v=7dsEkq06CKE>. Citirano 18. 10. 2012.
- Ukraine situation. *Reporting.unhcr.org*. <https://reporting.unhcr.org/operational/situations/ukraine-situation>. Citirano 23. 1. 2024.
- International migration highlights 2020. *United Nations*. https://www.un.org/development/desa/pd/sites/www.un.org.development.desa.pd/files/undes_a_pd_2020_international_migration_highlights.pdf. Citirano 10. 2. 2024.
- V. B. idr. »Minevata dve leti od začetka ruske invazije v Ukrajini. Šojgu obiskal enote v Ukrajini.« *MMC*. <https://www.rtv slo.si/svet/vojna-v-ukrajini/minevata-dve-leti-od-zacetka-ruske-invazije-v-ukrajini-sojgu-obiskal-enote-v-ukrajini/699371>. Citirano 23. 1. 2024.
- Van Dijk, T. »New(s) Racism: A Discourse Analytical Approach«. *Open University Press, Philadelphia* (2000) str. 211–226.
- Velikonja, Mitja. »Evroza«. *Mirovni inštitut*. <https://www.mirovni-institut.si/wp-content/uploads/2014/08/mediawatch17.pdf> Citirano 22. 1. 2024.

Which countries are ready to accept refugees in 2024 and what kind of assistance to expect there. Vsitukraine.today, <https://visitukraine.today/blog/3231/which-countries-are-ready-to-accept-refugees-in-2024-and-what-kind-of-assistance-to-expect-there>.
Citirano 23. 1. 2024.